Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy”

Lokalna Strategia Rozwoju 2016-2022

Dolina Stobrawy to dobre i spokojne miejsce, gdzie żyjemy w zgodzie z tradycją i przyrodą, wspólnie dbając o jakość i rozwój.

Kluczbork, 2015

Spis treści

Wstęp 4

Rozdział I Charakterystyka LGD 6

1.1. Nazwa, data rejestracji i status prawny Lokalnej Grupy Działania. 6

1.2. Krótka charakterystyka obszaru. 6

1.3. Spójność obszaru. 6

1.4. Potencjał Lokalnej Grupy Działania. 7

1.5. Opis struktury LGD – charakterystyka członków. 8

1.6.Opis składu organu decyzyjnego. 9

1.7. Zasady funkcjonowania LGD. 10

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR 10

2.1. Angażowanie społeczności lokalnej w przygotowanie LSR. 10

2.2. Angażowanie społeczności lokalnej w proces realizacji LSR. 11

Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności 12

3.1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup. 13

3.1.1. Kobiety zamieszkujące teren objęty LSR 13

3.1.2. Osoby do 35 roku życia - młodzi ludzie wchodzący na rynek pracy 14

3.1.3. Bezrobotni 14

3.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru). 15

3.3. Opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy). 16

3.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego. . 16

3.5. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk (np. dostęp do miejscowej infrastruktury i kultury, liczba osób objętych opieką społeczną). 17

3.6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR (innej niż spójność przestrzenna). 18

3.6.1. Spójność obszaru 18

3.6.2. Walory przyrodnicze 18

3.6.3. Walory kulturowe 18

3.6.4. Walory turystyczne 19

Rozdział IV Analiza SWOT 19

Rozdział V Cele i wskaźniki 25

5.1. Projekty współpracy 41

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru 41

Rozdział VII Plan działania 43

Rozdział IX Plan Komunikacji 44

Rozdział X Powiązanie LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR 44

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja 48

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko 50

Załącznik 1 Procedura aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju 51

Załącznik 2 Monitoring i ewaluacja 52

Załącznik 3 Plan działania 57

Załącznik 4 Budżet LSR 65
Załącznik 5 Plan Komunikacji Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy” w procesie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022..... 65

Wstęp

Strategia to szeroki program wytyczania i osiągania celów, reakcja organizacji w czasie na oddziaływanie jej otoczenia[1]. Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) to wyjątkowy rodzaj strategii. To strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

W nieoficjalnym tłumaczeniu roboczego tekstu Komisji Europejskiej w sprawie wspólnych wytycznych na temat rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) jest on określony jako narzędzie służące włączeniu obywateli na szczeblu lokalnym w rozwijanie odpowiedzi na wyzwania społeczne, środowiskowe i ekonomiczne, przed którymi stoimy. RLKS jest podejściem, które wymaga czasu i wysiłku, ale które przy stosunkowo niewielkich inwestycjach finansowych może mieć znaczący wpływ na życie ludzi, którzy mogą tworzyć nowe pomysły i wspólnie angażować się w ich wdrażanie.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy" od początku założyła, że w całym procesie przygotowania i wdrażania LSR najważniejsi są ludzie, mieszkańcy naszego obszaru, którzy reprezentują różne sektory w tym społeczny, gospodarczy i publiczny. Dla nas najwyższą wartością rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność jest to jak zmieniają się ludzie, jak zaczynają mówić o swoich potrzebach, jak uczą się współpracy i poznają potrzeby innych, jak wspólnie działają, żeby te potrzeby zaspokoić, jak cieszą się z osiągniętych wyników i planują kolejne wspólne działania na rzecz swoich środowisk.

Dlatego nasze stowarzyszenie podjęło ogromny trud opracowania społecznej strategii przy jak najszerszym udziale mieszkańców naszego obszaru. A biorąc pod uwagę wymagania jakie zostały nam narzucone i bardzo krótki termin na przygotowanie tak skomplikowanego dokumentu, był to niesamowity wysiłek bardzo dużej grupy osób. Osobom tym należą się słowa uznania i podziękowania, że podjęły się tak trudnego i odpowiedzialnego zadania.

Jednocześnie zdajemy sobie sprawę z zagrożeń jakie niesie ze sobą samodzielne opracowanie strategii bez udziału ekspertów z zewnątrz obszaru, w tym głównie ograniczone możliwości krytycznego spojrzenia na własny obszar z innej perspektywy. Jednak nasze doświadczenia z poprzedniego okresu programowania wskazują, że istotniejsze dla późniejszej realizacji strategii jest większe, oddolne zaangażowanie lokalnej społeczności niż teoretycznie „trafniejsze" diagnozy problemów wykonane przez zewnętrznych ekspertów.

Biorąc pod uwagę ograniczenia wynikające z wymagań względem LSR jak i środków finansowych przeznaczonych na jej realizację musieliśmy się skoncentrować na najczęściej diagnozowanych przez lokalną społeczność potrzebach. Nie byliśmy w stanie odpowiedzieć niniejszą strategią na wszystkie pojedyncze potrzeby, ale wiemy, że wszystkie one są równie ważne dla tych osób i środowisk, które je zdiagnozowały. Dlatego też nasze stowarzyszenie, tak jak do tej pory, będzie szukało dodatkowych narzędzi, które umożliwią mieszkańcom naszego obszaru aktywne działania na rzecz zaspokajania tych potrzeb.

Proces tworzenia i metodologia prac nad LSR

Proces tworzenia niniejszej strategii pośrednio rozpoczął się w czasie gdy rozpoczęliśmy ewaluację Lokalnej Strategii Rozwoju realizowanej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013. W 2013 roku zostało wykonane opracowanie pt. „Badanie dotyczące postępów w realizacji oraz aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Dolina Stobrawy". Zawierało ono m.in. analizę sytuacji społeczno gospodarczej na terenie Lokalnej Grupy Działania (LGD), analizę problemów napotkanych w trakcie zarządzania LSR, wnioski i zalecenia jak również zostały przeprowadzone badania wpływu programu LEADER na rozwój obszaru. Informacje uzyskane dzięki temu opracowaniu pozwoliły nam na odpowiedni wybór metodologii prac nad niniejszą strategią.

Metodologia prac została oparta na wydanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi „Poradniku dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020 (Warszawa, 2015), a uzupełniona o własną koncepcję włączenia społecznego w proces tworzenia strategii.

Podstawą w całym, społecznym procesie tworzenia niniejszej strategii było założenie, że diagnoza obszaru stanowi podstawę przygotowania strategii, a dobrze przeprowadzona diagnoza jest warunkiem trafności

[1] Definicja strategii organizacji - J. Stoner, R. Freeman, Gilbert 1997 za Wikipedią, dn . 15.12.2015 https://pl.wikipedia.org/wiki/Strategia_organizacji

opracowywanych na jej podstawie celów strategicznych. Na podstawie diagnozy została opracowana analiza SWOT, która razem z diagnozą posłużyły do stworzenia drzewa problemów, a następnie określenia celów ogólnych, szczegółowych, przedsięwzięć, wskaźników itd.

W pierwszej kolejności zorganizowano otwarte spotkania dla lokalnej społeczności w każdej z pięciu gmin będących w granicach naszego obszaru. Na tych spotkaniach mieszkańcy reprezentujący różne sektory przeprowadzili diagnozę w wyniku czego nakreślone zostały główne lokalne problemy. Spośród uczestników tych spotkań zostały wybrane reprezentatywne grupy robocze, które już w mniejszym gronie pracowały nad diagnozą całego obszaru i wstępną analizą SWOT. Z jedne strony grupy robocze były na tyle małe, że ułatwiało to pracę zespołową, a z drugiej strony na tyle duże że w jej gronie znaleźli się przedstawiciele wszystkich grup interesów. Kolejnym etapem prac nad strategią była praca zespołu roboczego w skład którego wszedł Zarząd oraz przedstawiciele różnych sektorów z terenu wszystkich 5 gmin. Zespół na podstawie diagnozy opracował analizę SWOT, drzewo problemów, cele strategiczne, wskaźniki, budżet i wizję obszaru, które zostały poddane konsultacjom społecznym. Równolegle trwały prace nad wszystkimi technicznymi elementami strategii (harmonogram naborów, plan komunikacji, regulaminy, monitoring i ewaluacja itd.), które w strategii muszą się znaleźć.

Rozdział I *Charakterystyka LGD*

1.1. Nazwa, data rejestracji i status prawny Lokalnej Grupy Działania.

Nazwa: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy”
Data rejestracji: 17.02.2006
Numer w KRS: 0000251034

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy” działa na podstawie przepisów:

- ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 427),
- ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2015r. poz. 378)
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96 poz. 873);
- Statutu Stowarzyszenia.

1.2. Krótka charakterystyka obszaru.

Obszar Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy” leży w północnej części województwa opolskiego i obejmuje swoim zasięgiem pięć gmin:

Tabela 1.1. Spis Gmin objętych LSR.

l.p.	Nazwa Gminy	Powierzchnia (km^2)	Liczba ludności[2]
1	Gmina Byczyna	182,9	9 546
2	Gmina Kluczbork	217	12 237
3	Gmina Lasowice Wielkie	210,8	6 963
4	Gmina Olesno	240,8	18 060
5	Gmina Wołczyn	240,9	13 966
	SUMA	**1 092,4**	**60 772**

Źródło: Opracowanie własne.

Gminy Byczyna, Kluczbork, Lasowice Wielkie i Wołczyn tworzą powiat kluczborski natomiast gmina Olesno należy do powiatu oleskiego. Wschodnią granicę obszaru stanowią gminy powiatu oleskiego – Gorzów Śląski i Radłów oraz powiaty kłobucki i lubliniecki z województwa śląskiego, na południu graniczymy z powiatem opolskim oraz z gminami Zębowice i Dobrodzień z powiatu oleskiego, na zachodzie z powiatem namysłowskim, a na północy z powiatem kępińskim z województwa wielkopolskiego i z powiatem wieruszowskim z województwa łódzkiego.

Obszar Doliny Stobrawy leży na lekko pofałdowanej Nizinie Śląskiej, nad Stobrawą prawym dopływem Odry. Zdecydowana część obszaru nie przekracza wysokości 250 m n.p.m.

Na terenie LGD znajduje się sieć dróg krajowych 11, 42 i 45 oraz rozwinięta jest sieć kolejowa łącząca linie Katowice – Wrocław, Katowice – Poznań oraz kierunki Częstochowa i Opole.

Teren Doliny Stobrawy jest w większości zamieszkały przez ludność napływową, co przekłada się na fakt słabej znajomości wielowiekowej tradycji regionalnej (śląskiej), folkloru i charakterystycznej obyczajowości. Obecnie mieszkańcy budują nową tradycję, wracają do kultywowania tradycji znanych na tych terenach dawniej oraz wprowadzają elementy znane w rejonach zamieszkiwania ich rodziców czy przodków.

Na obszarze Doliny Stobrawy występuje wiele bardzo ciekawych obiektów zabytkowych, które świadczą o bogatej przeszłości obszaru i przypominają o średniowiecznych korzeniach miast i wsi.

Najstarsze ślady działalności człowieka na obszarze Doliny Stobrawy sięgają epoki kamienia. Świadczą o tym m.in. znaleziska po pradawnych mieszkańcach regionu (znalezione w okolicach Brun i Kuniowa krzemienne ostrza i kamienne siekiery, naczynia gliniane należące do kultury ceramiki sznurowej) oraz cmentarzysko w Lasowicach Małych z okresu halsztackiego.

1.3. Spójność obszaru.

[2] Liczba ludności, z pominięciem mieszkańców miast powyżej 20 tys. na dzień 31.12.2013

Gminy: Byczyna, Kluczbork, Lasowice Wielkie i Wołczyn tworzą cały powiat kluczborski i tym samym wykazują spójność administracyjną, gmina Olesno sąsiaduje bezpośrednio z gminą Kluczbork i Lasowice Wielkie, tworząc spójność przestrzenną (obszarową). Jednocześnie należy podkreślić, że obszar ten jest spójny również pod względem:

- Przyrodniczym – dotyczy to nizinnego ukształtowania powierzchni, sieci hydrograficznej, uwarunkowań klimatycznych, gleb, stopnia zalesienia, obiektów cennych przyrodniczo. Pod względem przyrodniczym omawiany obszar jest bardzo jednorodny i nie charakteryzuje się większym zróżnicowaniem.
- Geograficznym – dotyczy to położenia gmin w części północnej województwa opolskiego nad rzeką Stobrawą i jej dopływami.
- Kulturowym – dotyczy to rodzaju zabytkowych obiektów sakralnych i świeckich (m.in. kościółki drewniane, pałace i parki dworskie, średniowieczne układy urbanistyczne). Punktem wyjścia do jednorodności kulturowej jest wspólna historia gmin.

Rysunek 1.1. Obszar Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy”

1.4. Potencjał Lokalnej Grupy Działania.

Stowarzyszenie LGD „Dolina Stobrawy” powstało w celu pobudzenia przedsiębiorczości na terenach wiejskich, poprawy stanu środowiska oraz krajobrazu poprzez racjonalną gospodarkę ziemią, poprawy warunków życia ludności wiejskiej. W procesie budowania partnerstwa wykorzystano doświadczenie w tworzeniu, a następnie wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju na obszarach wiejskich w gminach: Kluczbork, Wołczyn i Lasowice Wielkie w ramach działania LEADER finansowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Stowarzyszenie posiada także doświadczenie w tworzeniu Sektorowej Strategii Rozwoju Turystyki na obszarach wiejskich w gminach: Kluczbork, Wołczyn i Lasowice Wielkie w ramach Pilotażowego Programu Leader+. Gmina Lasowice Wielkie była objęta w latach 2007-2013 Lokalną Strategią Rozwoju Obszarów Rybackich.

Zespół Stowarzyszenia składa się z trzech doświadczonych pracowników, którzy wraz z przedstawicielami Zarządu oraz pozostałych organów Stowarzyszenia z sukcesem realizowali działania objęte programem LEADER w poprzednich latach. Dyrektor biura posiada bogate doświadczenie zarówno w zarządzaniu zasobami ludzkimi, jaki i kierowaniu i zarządzaniu projektami. Był odpowiedzialny za realizację projektów dofinansowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, które zostały poprawnie rozliczone. Osoba ta pełniła także funkcję koordynatora projektu dofinansowanego przez Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Obsługa finansowa prowadzona jest przez księgową, która posiada bogate doświadczenie w rozliczaniu projektów realizowanych ze środków krajowych jak i zagranicznych. Pracownik merytoryczny również posiada bogate doświadczenie w koordynacji projektów oraz w ich poprawnym rozliczaniu. Również Członkowie Zarządu posiadają doświadczenie w składaniu, realizowaniu i rozliczaniu projektów finansowanych ze środków krajowych i zagranicznych.

Oprócz tego Stowarzyszenie LGD „Dolina Stobrawy” od 2010 roku jest Ośrodkiem Działaj Lokalnie, który realizuje program „Działaj Lokalnie” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności a od 2013 jest operatorem programu „Kierunek FIO” współfinansowanego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. W obu programach Stowarzyszenie przyjmuje i rozpatruje wnioski, wypłaca granty a następnie rozlicza projekty grantowe składane przez beneficjentów. Zdobyte w ten sposób doświadczenie pozytywnie przełoży się na poprawną realizację projektów grantowych, które będą finansowane w ramach PROW 2014-2020.

Stowarzyszenie LGD „Dolina Stobrawy” podczas swojej dotychczasowej działalności wspiera rozwój ekonomii społecznej poprzez animowanie mieszkańców obszarów wiejskich do tworzenia ofert Wsi Tematycznych. Oferty te zawierają elementy edukacji jak i rozrywki opartej na tradycjach, wierzeniach oraz dawnych rzemiosłach charakteryzujących obszar LGD. Stowarzyszenie organizuje także raz w roku Opolski Jarmark Folkloru promujący rękodzielników oraz ich wyroby. Podczas jarmarku oprócz oferty sprzedaży rękodzieła osoby odwiedzające mają możliwość do nieodpłatnego skorzystania z prowadzonych przez rękodzielników warsztatów.

Dzięki podjętym działaniom udało się zwiększyć wiedzę mieszkańców obszaru związaną z tradycjami i obyczajami wywodzącymi się z historii obszaru. Dzięki powstaniu Wiosek Tematycznych zwiększył się także napływ turystów, korzystających z ich ofert co pozytywnie wpływa na rozwój ekonomii społecznej. Stowarzyszenie stworzyło także odrębną ofertę turystyczną obejmującą wszystkie walory turystyczne obszaru LGD, która cieszy się coraz większą popularnością.

Stowarzyszenie w kolejnych latach swojej działalności zamierza kontynuować obraną ścieżkę i w dalszym ciągu rozwijać obszar pod względem gospodarczym, społecznym i kulturowym w oparciu o tradycje, obyczaje oraz zasoby turystyczno-historyczne obszaru. Oferta działań dotychczas opracowanych będzie w dalszym ciągu rozwijana i będzie stanowiła główną podstawę organizowania dalszych działań rozwijających potencjał obszaru LGD.

Ponadto pracownicy biura LGD i członkowie organu decyzyjnego w trakcie realizacji LSR będą brali czynny udział w szkoleniach zwiększających ich wiedzę związaną z wdrażaniem i realizowaniem LSR. Przewiduje się, że pracownicy co najmniej raz w roku w trakcie realizacji LSR będą brali udział w szkoleniach związanych z wdrażaniem i realizacją LSR. Członkowie Rady co najmniej raz w roku będą brali udział w szkoleniach związanych z zasadami oceny wniosków.

1.5. Opis struktury LGD – charakterystyka członków.

Obecnie LGD „Dolina Stobrawy” liczy 133 członków, którzy reprezentują między innymi samorządy, gospodarstwa agroturystyczne, stowarzyszenia wiejskie, spółdzielnie socjalne, prywatne firmy jak i mieszkańców obszaru.

Wykres 1.1. Procentowy udział poszczególnych sektorów reprezentowanych przez Członków LGD „Dolina Stobrawy”

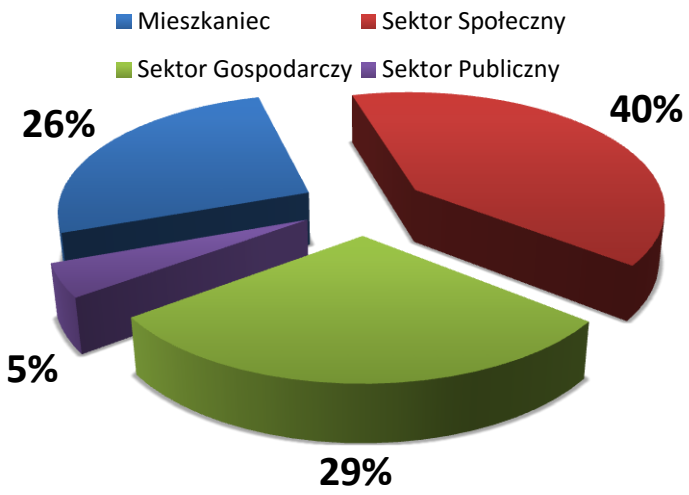

Źródło: Opracowanie własne

Sektor społeczny reprezentowany jest przez stowarzyszenia i fundacje nieprowadzące działalności gospodarczej oraz parafie i stanowi największy odsetek członków stowarzyszenia (53 członków). Sektor gospodarczy reprezentowany jest przez lokalnych przedsiębiorców oraz gospodarstwa agroturystyczne prowadzące działalność gospodarczą, spółdzielnie socjalne i rolników (39 członków). Sektor publiczny reprezentują jednostki samorządu terytorialnego oraz dom kultury (6 członków). Pozostałą część członków stanowią mieszkańcy obszaru LGD (35 członków).

Partnerstwo LGD łączy ze sobą w porównywalnym stopniu sektor społeczny, gospodarczy oraz mieszkańców obszaru. Sektor publiczny jest reprezentowany w LGD w niewielkim stopniu. Dzięki doświadczeniu nabytemu w latach wcześniejszych wszystkie cztery grupy traktują siebie partnersko co wpływa pozytywnie na realizację wspólnych projektów.

LGD wskazuje duży potencjał w zakresie animowania przedsiębiorczości społecznej na terenach wiejskich i miejskich oraz aktywnie włącza się w tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej na obszarze, szczególnie w zakresie metodycznego i animacyjnego włączenia przedsiębiorstw społecznych w działające i inicjowane przedsięwzięcia kooperacyjne. LGD aktywizuje także środowiska lokalne, prowadząc do partnerstw i wspólnych inicjatyw czego najlepszym dowodem jest pięć funkcjonujących wsi tematycznych na obszarze. W kolejnych latach Stowarzyszenie planuje inicjację kolejnych wsi tematycznych, które będą stanowiły szansę na nowe miejsca pracy dla osób nieposiadających źródła dochodu a w szczególności dla grup defaworyzowanych.

Partnerstwo realizując LSR będzie działało na rzecz poprawy zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, rozwoju ekonomii społecznej na obszarach miejskich i wiejskich poprzez realizację celu głównego: Wzrost aktywności gospodarczej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku. Cel główny będzie realizowany poprzez działania takie jak: podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej przez beneficjentów, tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa rolnego, podnoszenie wiedzy przedsiębiorców oraz kompetencji pracowników, wspieranie rozwoju rynku zbytu produktów i usług lokalnych oraz turystycznych.

Opisane wyżej działania bezpośrednio będą wspierały grupy defaworyzowane, które zostały określone na podstawie konsultacji społecznych oraz analizy SWOT. Grupy te to:

- kobiety zamieszkujące teren objęty LSR, w tym wychowujące dziecko do lat 3,
- bezrobotni,
- osoby do 35 roku życia.

Grupy defaworyzowane będą informowane o poszczególnych działaniach poprzez umieszczenie przez LGD informacji w prasie, stronach internetowych stowarzyszenia, poszczególnych gmin i członków stowarzyszenia, portalach społecznościowych. Szczegółowe informacje będą przekazywane także podczas szkoleń i warsztatów organizowanych przez LGD dla beneficjentów. Również w biurze stowarzyszenia zainteresowane osoby będą mogły skorzystać z indywidualnego doradztwa.

1.6.Opis składu organu decyzyjnego.

Organem decyzyjnym jest Rada Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy". Rada składa się z 11 członków wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Do wyłącznej właściwości Rady należy wybór operacji/grantów i ustalenie kwoty wsparcia w ramach realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 roku o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2015r. poz. 378).

W skład Rady Decyzyjnej wchodzą przedstawiciele wszystkich gmin będących członkami Lokalnej Grupy Działania:

1. Aleksandra Taradowska – Kostrzewa (Gmina Byczyna)
2. Damian Gocejna (Gmina Byczyna)
3. Anna Jurczyk (Gmina Byczyna)
4. Janusz Kallus (Gmina Kluczbork)
5. Dawid Jurczyk (Gmina Kluczbork)
6. Grażyna Wyrwa (Gmina Lasowice Wielkie)
7. Robert Pietrucha (Gmina Lasowice Wielkie)
8. Józef Bzdzion (Gmina Olesno)
9. Renata Wolny (Gmina Olesno)
10. Waldemar Antkowiak (Gmina Wołczyn)
11. Joanna Staszków (Gmina Wołczyn)

Dodatkowo by proces decyzyjny nie był zdominowany przez żadną z grup interesów żadna z grup nie posiada więcej niż 49% praw głosu a władza publiczna 34%. Dodatkowo by zapewnić odpowiedni parytet podczas każdego głosowania nie mogą być upoważniane osoby trzecie – niewybrane do organu decyzyjnego. LGD prowadzi także rejestr interesów, który pozwala na kontrolę nad poprawnością parytetów podczas głosowań. Osoby wybrane do Rady nie mogą pełnić równocześnie roli pracownika LGD.

Szczegółowe zasady i procedury funkcjonowania organu decyzyjnego LGD opisane są w Regulaminie Rady. Regulamin ten zapewnia przejrzystość, demokratyczność i jawność podejmowania decyzji. Określa również sposób powołania i zmian w składzie organu decyzyjnego LGD. W regulaminie została także określona procedura wyłączenia członka organu decyzyjnego od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do jego bezstronności. Określono także zasady dyscyplinujące członków Rady oraz zasady wynagrodzenia.

1.7. Zasady funkcjonowania LGD.

Osoby zaangażowane w pracę na rzecz LGD posiadają odpowiednie kompetencje i zasoby do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym. Wiedza i doświadczenie osób zaangażowanych do pełnienia funkcji w organach oraz biurze odpowiadają również zakresowi merytorycznemu LSR. Z tego względu poszczególne regulaminy określają, jakie kompetencje są wymagane w LGD na konkretnych stanowiskach oraz wskazują jakie rozwiązania zapewniają spełnienie tych wymagań.

Tabela 1.2. Wykaz wewnętrznych dokumentów regulujących działania LGD.

Wewnętrzne dokumenty regulujące działania LGD	
Statut	Określa cele i sposób działania Stowarzyszenia; jego siedzibę; obszar i czas działania; określa członków Stowarzyszenia - zasady nabywania członkostwa i jego utraty. Oprócz tego statut określa władze stowarzyszenia: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna oraz zasady zwoływania spotkań poszczególnych organów, ich kompetencje oraz zasady przystąpienia członków stowarzyszenia do poszczególnych organów. Statut określa organ (Zarząd) kompetentny w zakresie uchwalania LSR, kryteriów wyboru oraz jej aktualizacji. Statut wskazuje także Marszałka Województwa stanowiącego nadzór nad działalnością Stowarzyszenia. Wszelkie zmiany w dokumencie uwala Walne Zebranie Członków.
Regulamin Rady	Określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego (sposób informowania członków organu o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach, szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji), szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków, sposób podziału wniosków do oceny pomiędzy członków organu, zasady preselekcji operacji, zasady dokumentowania oceny, wzory dokumentów, itp.), zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego. Procedurę przyjmowania wniosków o dofinansowanie projektów w ramach realizacji LSR.
Regulamin Biura	Określa opis stanowisk, zadań i uprawnień pracowników biura w tym Dyrektora Biura, zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych, opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa. Regulamin biura zatwierdza Zarząd.
Regulamin Zarządu	Określa ilość członków zarządu, zakres zadań i uprawnień zarządu, podział obowiązków członków zarządu, kompetencje kandydatów na Członków Zarządu. Regulamin Zarządu zatwierdza Walne Zebranie Członków.

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział II *Partycypacyjny charakter LSR*

2.1. Angażowanie społeczności lokalnej w przygotowanie LSR.

W proces opracowania LSR aktywny udział brały wszystkie grupy lokalnej społeczności, by zapewnić oddolny charakter dokumentu. O zaplanowanych działaniach mieszkańcy byli informowani poprzez kanały

dystrybucji informacji, które najlepiej trafiają do mieszkańców. O sprawie informowano poprzez portale społecznościowe, prasę lokalną jak i przez ogłoszenia rozwieszane w miejscach publicznych oraz w ośrodkach wiejskich. Informacje były także rozpowszechniane poprzez sołtysów oraz liderów działających na obszarze by trafić do jak najszerszej grupy interesantów.

W ramach przygotowań LSR wykorzystano następujące metody partycypacji: debaty, grupy robocze, warsztaty wyjazdowe, konsultacje społeczne. Wszystkie metody były wykorzystane na każdym etapie tworzenia LSR. Metody były wspierane poprzez ankiety i badanie ewaluacyjne.

Partycypacyjna diagnoza w głównej mierze odbywała się w ramach pięciu debat z mieszkańcami obszar, które odbyły się we wrześniu 2015 roku. Na tym etapie przygotowania LSR brali udział na równych zasadach i przy w miarę zachowanych proporcjach, przedstawiciele wszystkich sektorów. Owocem spotkań było ogólne zdefiniowanie potrzeb i problemów społeczeństwa mieszkającego na obszarze objętym LSR. W czasie organizowania spotkań przeprowadzono także badanie ankietowe.

Do opracowania strategii rozwoju na lata 2016-2022 wykorzystano także informacje ujęte w ewaluacji realizacji działań finansowanych w ramach PROW 2007-2013 by móc w przyszłym okresie programowania działać na obszarach wymagających interwencji i uniknąć popełnianych wcześniej błędów. LSR na lata 201-2022 został także opracowany przez pracowników LGD oraz członków Zarządu przy współpracy mieszkańców obszaru bez pomocy i konsultacji ekspertów zewnętrznych by jak najlepiej odzwierciedlić w niniejszej pracy kierunki rozwoju obszaru LGD w latach 2016-2022.

Na spotkaniach wyłoniono przedstawicieli grup roboczych, którzy podczas kolejnego spotkania , które odbyło się w październiku 2015 roku dopracowywali zagadnienia związane z tworzeniem Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022. Szczególną rolę podczas spotkań odegrali przedstawiciele przedsiębiorstw oraz spółdzielni socjalnych, którzy byli głównymi doradcami w sprawach związanych z rosnącym bezrobociem na terenie obszaru LGD oraz pomysłodawcami działań mających na celu zmniejszenie liczby odsetek bezrobotnych, szczególnie wśród osób z grup defaworyzowanych. Na spotkaniu dopracowano potrzeby i problemy, które zostały wyłonione podczas wcześniejszych spotkań, przeanalizowano także przeprowadzone ankiety. W efekcie na bazie spotkań i badania ankietowego otrzymano oddolną analizę SWOT zawierającą potrzeby, problemy, zagrożenia i szanse obszaru.

Ostatecznym etapem konsultacji ram przygotowywanego LSR były warsztaty wyjazdowe dla przedstawicieli sektorów: społecznego, publicznego, gospodarczego oraz mieszkańców. W ramach warsztatów przeformułowano na język celów, przedsięwzięć i wskaźników nowej LSR. Określono budżet pozwalający osiągnąć przyjęte założenia. Podczas warsztatów grupa określiła także wizję Lokalnej Grupy Działania na lata 2016-2022. Podczas spotkania zidentyfikowano także grupy docelowe i defaworyzowane.

Z ankiet i spotkań wyłoniła się lista spraw, które mieszkańcy uważają za warte realizacji. Są to kwestie ogólne jak szeroko pojęta promocja regionu, produktów regionalnych czy zagospodarowanie terenu ze środków, będących w dyspozycji LGD, ale nierzadko bardzo konkretne propozycje szczegółowych działań, wśród których powtarzały się między innymi:

- tworzenie integracyjnych miejsc spotkań, w tym doposażenie świetlic wiejskich, budowa placów zabaw, budowa siłowni zewnętrznych,
- oznakowanie turystycznych szlaków rowerowych, pieszych, spacerowych i historycznych,
- wsparcie dla kół gospodyń wiejskich i innych nieformalnych grup aktywnych mieszkańców,
- organizacja szkoleń i warsztatów rękodzieła oraz szkoleń specjalistycznych,
- organizacja zajęć w świetlicach wiejskich, utworzenie miejsc umożliwiających edukację przyrodniczą i regionalną,
- walka z bezrobociem, tworzenie nowych miejsc pracy oraz wzmocnienie potencjału istniejących przedsiębiorstw,
- tworzenie i wsparcie inkubatorów przetwórstwa.

Pojawiły się także pojedyncze, ale bardzo konkretne wnioski dotyczące m.in. budowy wiosek tematycznych. Wszystkie wnioski zostały przeanalizowane i znajdą odzwierciedlenie w przedsięwzięciach, podejmowanych przez LGD w ramach dostępnego budżetu.

Społeczność lokalna miała także możliwość do konsultacji i wnoszenia uwag do poszczególnych elementów opracowywanej Strategii. Biuro LGD przygotowało się na przyjęcie i analizę uwag, trafiających do biura w ramach konsultacji (informacja na stronie internetowej LGD). Strategię konsultowano także podczas zorganizowanego w grudniu spotkania z mieszkańcami obszaru. W wyniku przeprowadzonych konsultacji nie wpłynęły żadne wnioski, które miałyby wpływ na ostateczny kształt LSR.

2.2. Angażowanie społeczności lokalnej w proces realizacji LSR.

Podczas zorganizowanych spotkań opracowano także metody angażowania w proces realizacji LSR grup docelowych. Z zebranych informacji zaplanowano bieżące włączanie społeczności lokalnych w realizację strategii, co przyniesie nie tylko efekty edukacyjne, ale także może znacząco polepszać jakość operacji zgłaszanych do LGD przez wnioskodawców. Jednym z aspektów wartości dodanej, jest systematyczne rozwijanie potencjału społeczności

lokalnych do świadomego osiągania celów strategii. Warunkiem zaangażowania społeczności lokalnej w realizację LSR jest skuteczna, obustronna komunikacja.

Grupy docelowe, do których kierowane będą poszczególne działania wynikają z LSR i zapisanych tam celów ogólnych i szczegółowych. Wśród tych grup są m.in.: społeczność lokalna i wchodzące w jej skład grupy społeczne oraz grupy defaworyzowane; faktyczni i potencjalni beneficjenci, w tym m.in. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz partnerzy społeczni i gospodarczy. Specyficznymi grupami docelowymi, które w zasadzie będą kanałami komunikacji są media lokalne i grupy eksperckie (w tym m.in. eksperci z dziedziny gospodarki, naukowcy).

Stowarzyszenie na podstawie zebranych wcześniej informacji zastosuje poniższe metody angażowana społeczności lokalnej w proces realizacji strategii podczas monitorowania i oceny realizacji strategii, jej aktualizacji oraz ewentualnego opracowania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru:

W odniesieniu do celu ogólnego nr 1 w LSR: *„Wzrost aktywności gospodarczej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku”*: Grupą docelową działań animacyjnych w ramach tego celu będą: istniejący przedsiębiorcy, potencjalni przedsiębiorcy, grupy osób defaworyzowanych. W realizacji tego celu wykorzystane zostaną następujące metody zaangażowania: kampanie informacyjne, informacja publiczna, szkolenia, seminaria, konferencje, warsztaty tematyczne, spotkania bezpośrednie, porady indywidualne. Szczegółowy zakres metod animacji opisano w planie działań (Tabela 5.5) oraz planie komunikacji (Tabela Z.5.2.)

Efektami, jakie LGD chce uzyskać dzięki tym metodom będą:

- gospodarcze: wzrost liczby przedsięwzięć gospodarczych; rozwój już istniejących przedsiębiorstw; zwiększenie poziomu zatrudnienia; Metodą pomiaru
- społeczne: aktywizacja społeczności lokalnej w podejmowaniu przedsięwzięć; zwiększenie umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych; zwiększenie współpracy i integracji społeczności lokalnych, włączenie społeczne grup defaworyzowanych;

W odniesieniu do celu ogólnego nr 2 w LSR: *„Wzrost aktywności społecznej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku”:* Grupą docelową działań animacyjnych w ramach tego celu będą: sformalizowane grupy zainteresowań, organizacje pozarządowe, potencjalni inwestorzy z sektora publicznego, zdefiniowane grupy osób de faworyzowanych. W realizacji tego celu wykorzystane zostaną następujące środki animacji: kampanie informacyjne, informacja publiczna, szkolenia, warsztaty tematyczne, animacja różnych grup społecznych, w tym defaworyzowanych, porady indywidualne, wyjazdy studyjne, szkolenia dla animatorów i liderów. Pomiar zastosowanych metod animacji będzie się odbywał poprzez badania ankietowe, listy obecności. Szczegółowy zakres metod animacji opisano w planie działań (Tabela 5.5) oraz planie komunikacji (Tabela Z.5.2.)

Efektami, jakie spodziewamy się uzyskać dzięki tym metodom będą:

- **społeczne:** aktywizacja społeczności lokalnej w podejmowaniu przedsięwzięć dla dobra ogółu; zwiększenie współpracy i integracji społeczności lokalnych, włączenie społeczne grup defaworyzowanych; korzystne zmiany w postawach obywatelskich; wyższa wartość kapitału społecznego; zwiększona oferta zajęć w obiektach publicznych; zwiększenie umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych;
- **gospodarcze:** pełne wykorzystanie obiektów publicznych; podniesienie wiedzy u osób prowadzących świetlice i stworzenie możliwości do ich zatrudnienia do prowadzenia zajęć w tych obiektach;

Rozdział III *Diagnoza - opis obszaru i ludności*

3.1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup.

Po przeanalizowaniu wyników bezpośrednich konsultacji z mieszkańcami naszego obszaru oraz po przeprowadzeniu badania ankietowego otrzymaliśmy jednoznaczną odpowiedź dotyczącą grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR na naszym obszarze. Tymi grupami są:

3.1.1. Kobiety zamieszkujące teren objęty LSR

PROBLEMY:

Kobiety mieszkające na obszarze objętym LSR to kobiety borykające się z problemami typowymi dla mieszkanek obszarów wiejskich oraz małych miejscowości. Tradycyjny podział ról w rodzinie, determinuje ich podrzędną rolę w gospodarstwie domowym. To często kobiety, które są lepiej wykształcone, jednakże pozostają na utrzymaniu męża, ze względu na trudności ze znalezieniu pracy adekwatnej do ich wykształcenia. Kobiety zamieszkujące nasz obszar, napotykają duże trudności ze znalezieniem pracy głównie ze względu na przeważającą liczbę ofert pracy przeznaczonych przede wszystkim dla mężczyzn tj. praca fizyczna w sektorze budowlanym lub w fabrykach. Liczba zakładów pracy, w których zatrudnienie znajdą kobiety jest zdecydowanie mniejsza. Dane statystyczne GUS od 2010 r. w zakresie liczby zarejestrowanych bezrobotnych wyraźnie wskazują, że więcej kobiet ma problemy ze znalezieniem pracy (Wykres 3.1.). Również analizując liczbę zarejestrowanych w 2014 r. bezrobotnych kobiet z podziałem na gminy zauważyć można, że na całym obszarze występuję ten problem (Wykres 3.2.).

Wykres 3.1. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z podziałem na mężczyzn (M) i kobiety (K) w poszczególnych gminach.

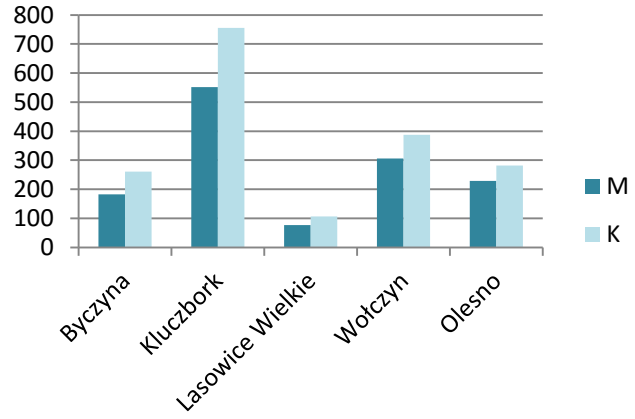

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Wykres 3.2. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z podziałem na mężczyzn (M) i kobiety (K) w poszczególnych latach

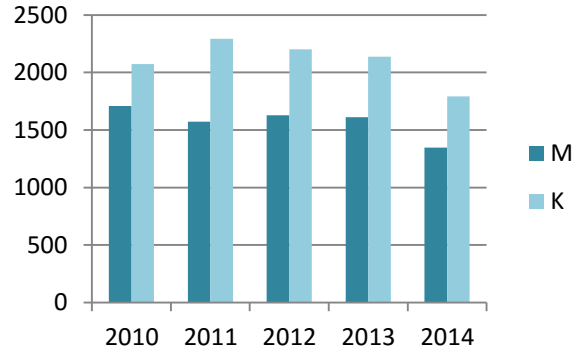

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Dodatkowym problemem jest brak organizacji, wspierających wyłącznie kobiety w rozwoju zawodowym. Panie powracające po dłużej nieobecności zawodowej, często są mniej pewne siebie oraz mają trudności z ponowną aklimatyzacją w nowym miejscu pracy. Tym samym często przegrywają rywalizację podczas procesu rekrutacyjnego, z mężczyznami, którzy pozostają w ciągłości zawodowej. Zawody, które są chętnie wykonywane przez kobiety np. w domu są niestety mało opłacalne, a wymagania formalno- podatkowe często uniemożliwiają Paniom założenie swojej działalności. Drobne prace rękodzielnicze np. wykonywanie zaproszeń, kartek, biżuterii, ozdób itp. często z wykorzystaniem tradycyjnych lokalnych zasobów, w większości wykonywane jest bez zakładania działalności gospodarczej ze względu na wysokie koszty, a relatywnie niskie przychody.

Bardzo poważnym problemem, jest niewystarczająca liczba miejsc w instytucjach opiekujących się dziećmi: tj. w żłobkach i przedszkolach. Kobiety, które nie posiadają możliwości pozostawienia swoich dzieci pod opieką krewnych lub prywatnej opieki, są automatycznie wykluczone z możliwości powrotu do pracy. Problemem zwłaszcza na obszarach wiejskich jest także ograniczony dostęp do transportu publicznego, który dowozi dzieci do przedszkoli. Kobiety, które pozostają z dziećmi w domu, doskonale sprawdziłby się w roli animatorek zajęć w świetlicach wiejskich lub w bibliotekach, co rozwiązałoby ogromny problem z brakiem tego typu aktywności na wsiach i małych miastach.

OBSZARY INTERWENCJI:

Obszary interwencji w ramach niniejszej strategii dotyczące kobiet na rynku pracy zostały zaplanowane głównie w ramach filaru gospodarczego i aktywizacji. W kryteriach wyboru projektów polegających na założeniu lub

rozwinięciu działalności gospodarczej gdzie preferowane będą projekty tworzące miejsce pracy dla kobiet w tym wychowujące dziecko do lat 3. Osoby z grup defaworyzowanych, w tym kobiet, będą miały również pierwszeństwo udziału w szkoleniach z przedsiębiorczości. W ramach szkoleń dla liderów wiejskich oraz na animatorów kultury dla grup defaworyzowanych, w tym kobiet przeznaczonych będzie minimum 5 miejsc w każdej edycji.

3.1.2. Osoby do 35 roku życia - młodzi ludzie wchodzący na rynek pracy

PROBLEMY:

Problemem współczesnych młodych ludzi zamieszkujących nasz obszar, są podejmowane przez nich złe i nieprzemyślane decyzje dotyczące kierunku kształcenia. W późniejszym czasie przekłada się to na wysoką stopę bezrobocia wśród absolwentów oraz wysoki wskaźnik emigracji zarobkowej. Z danych GUS wynika, że liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w wieku do 35 lat jest nieznacznie niższy niż osób w wieku powyżej 35 lat (Wykres 3.3.). Jednak gdy analizuje się te same dane z podziałem na płeć wyraźnie widać, że w grupie osób do lat 35 jest znacznie więcej kobiet (Wykres 3.4.). Biorąc pod uwagę, że kobiety są bardziej narażone na wykluczenie w dostępie do rynku pracy jako kolejną grupę defaworyzowaną określono osoby do 35 roku życia. Większa mobilność osób do 35 roku życia może również wpływać na zaniżenie liczby zarejestrowanych bezrobotnych w tej grupie wiekowej.

Wykres 3.3. Odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w grupach wiekowych do 35 lat i powyżej 35 lat

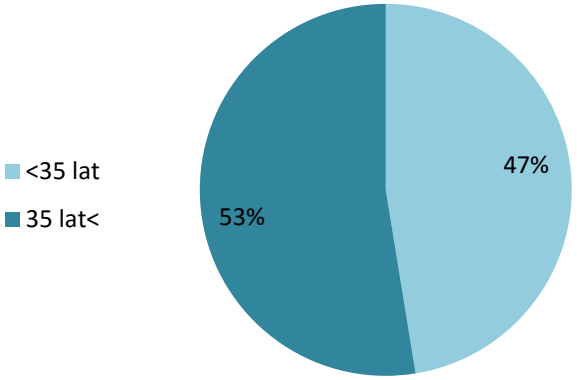

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Wykres 3.4. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym kobiet (K) i mężczyzn (M) w grupach wiekowych: do 24 lat, od 24 do 35 lat i powyżej 35 lat

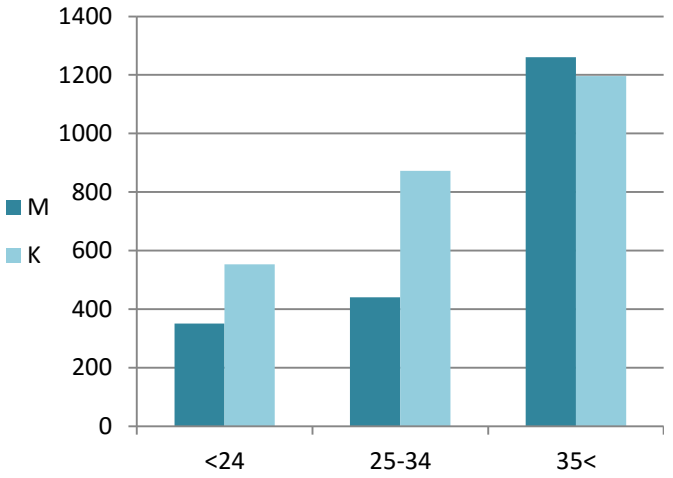

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Młodzi ludzie, podejmują kształcenie w szkołach ogólnych, które nie dają im zawodu ani umiejętności praktycznych. Ze względu na dziedziczenie postaw życiowych, świetnie wykształceni profesjonaliści wyjeżdżają do pracy na zachód, pomimo tego, że warunki pracy w naszym kraju w w/w zwodach są również bardzo dobre. Młodzież nie rozmawia o swojej przyszłości z potencjalnymi pracodawcami, co pomogłoby im wybrać odpowiedni kierunek kształcenia, po którym otrzymaliby stabilną pracę na dobrych warunkach. Brakuje kontaktu: Uczeń – Mistrz, który pomógłby ukierunkować młodego człowieka i przekuć jego oczekiwania w realne cele do osiągnięcia. Kolejnym czynnikiem wpływającym na sytuację młodych ludzi na rynku pracy jest jakość i ilość zajęć z przedsiębiorczości w szkołach. Nauka zachowań proprzedsiębiorczych, wprowadzana jest w programie nauczania zbyt późno, a lekcje prowadzone są przez teoretyków a nie praktyków.

OBSZARY INTERWENCJI:

Obszary interwencji w ramach niniejszej strategii dotyczące osób do 35 roku życia na rynku pracy zostały zaplanowane głównie w ramach filaru gospodarczego i aktywizacji. W kryteriach wyboru projektów polegających na założeniu lub rozwinięciu działalności gospodarczej gdzie preferowane będą projekty tworzące miejsce pracy dla osób do 35 roku życia. Osoby z grup defaworyzowanych, w tym osoby do 35 roku życia, będą miały również pierwszeństwo udziału w szkoleniach z przedsiębiorczości. W ramach szkoleń dla liderów wiejskich oraz na animatorów kultury dla grup defaworyzowanych, w tym osób do 35 roku życia, przeznaczonych będzie minimum 5 miejsc w każdej edycji. W ramach projektów grantowych zaplanowano zajęcia dla lokalnej społeczności w tym dzieci, które w części będą dotyczyły przedsiębiorczości.

3.1.3. Bezrobotni

PROBLEMY:

Liczba osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze LSR wynosi 6,75%. Są to dane oficjalne, jednak nieuwzględniające rzeczywistego stanu rzeczy. Bardzo duża liczba osób, zamieszkująca nasz obszar w szczególności na obszarach wiejskich, posiada podwójne obywatelstwo polsko-niemieckie i bardzo często wyjeżdża do pracy za granicę, co obniża rzeczywisty wskaźnik bezrobocia w danej gminie. Emigracja zarobkowa na zachód, to postawa życiowa bardzo często dziedziczona i powielana przez kolejne pokolenia. Nasz obszar traci cennych i wartościowych młodych absolwentów wykształconych w dobrych szkołach zawodowych, którzy mogliby zakładać firmy w miejscu zamieszkania. Brak pozytywnego postrzeganie naszego regionu przez młodych ludzi oraz brak wsparcia dla zakładania przez nich firm, powoduje wyludnianie się naszego regionu oraz starzenie się społeczeństwa. Bezrobocie pośród młodych ludzi powoduje: bierność, marazm i brak wiary w możliwość wpływu na otoczenie.

OBSZARY INTERWENCJI:

Obszary interwencji w ramach niniejszej strategii dotyczące osób bezrobotnych zostały zaplanowane głównie w ramach filaru gospodarczego i aktywizacji. W kryteriach wyboru projektów polegających na założeniu lub rozwinięciu działalności gospodarczej gdzie preferowane będą projekty tworzące miejsce pracy dla osób bezrobotnych. Osoby z grup defaworyzowanych, w tym osoby bezrobotne, będą miały również pierwszeństwo udziału w szkoleniach z przedsiębiorczości. W ramach szkoleń dla liderów wiejskich oraz na animatorów kultury dla grup defaworyzowanych, w tym osób bezrobotnych, przeznaczonych będzie minimum 5 miejsc w każdej edycji.

3.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru).

W strukturze gospodarki na terenie Doliny Stobrawy [2013 r.], największą rolę odgrywają usługi (71,5%), a następnie przemysł i budownictwo (23,7%). Udział rolnictwa wynosi tylko 4,8%. Rolnictwo nie ma wielkiego udziału w strukturze gospodarki i go znacząco nie zwiększa. Wynika to nie tyle ze spadku znaczenia produkcji rolniczej, ale przede wszystkim z faktu jej większej efektywności, gdzie mniejsza ilość podmiotów uzyskuje te samą lub nawet większą produktywność oraz wzrostu roli produkcji przemysłowej, budownictwa i usług.

Mikroprzedsiębiorstwa (do 9 pracujących) oraz podmioty małe (10–49 pracujących) stanowią aż 99,2% ogółu podmiotów zarejestrowanych w REGON. Mikropodmioty dominują we wszystkich gminach Doliny Stobrawy.

Najbardziej dynamicznie na terenie LGD rozwijają się przede wszystkim następujące branże:

- Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów (26,8% udziału w gospodarce);
- Budownictwo (14,3% udziału w gospodarce);
- Obsługa rynku nieruchomości (11,1% udziału w gospodarce);
- Przetwórstwo przemysłowe (10,1% udziału w gospodarce);
- Działalność profesjonalna, naukowa, techniczna (7,1 % udziału w gospodarce);
- Rolnictwo, leśnictwo, rybactwo (5,1% udziału w gospodarce);

Duże znaczenie dla pozycji konkurencyjnej regionu Doliny Stobrawy ma również sektor budowlany, który jest na drugim miejscu po handlu hurtowym i detalicznym, sektorem najbardziej rozwijającym się. Duża ilość firm działających w tym sektorze, bogate tradycje budowlane oraz zasoby surowcowe są czynnikiem zachęcającym do kontynuacji roli tej branży w rozwoju regionu. Jednym z atutów regionu może być również rozwijający się sektor przetwórstwa przemysłowego. Udział poszczególnych gałęzi przetwórstwa przemysłowego wygląda następująco:

- Produkcja artykułów spożywczych – 53,5%
- Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń – 8,7%
- Produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli, produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (produkcja wyrobów tartacznych, parkiety, płyty, wyroby stolarskie, ciesielskie, opkowania drewniane) - 7,3%,
- Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – 7,2%
- Pozostała produkcja wyrobów – 3,8%
- Produkcja mebli – 3.7%
- Produkcja odzieży – 3,6%
- Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń - 3,3%
- Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych - 2,1%

Z powyższego zestawienia wynika, że w sektorze przetwórstwa przemysłowego na obszarze Doliny Stobrawy dominuje przetwórstwo artykułów spożywczych zdecydowanie przewyższając inną produkcję. Przemysł spożywczy ma stały, możliwy do wykorzystania, potencjał w tworzeniu miejsc pracy w wymiarze lokalnym i układzie trwałej aktywizacji obszarów wiejskich. Możliwość „skojarzenia" go z rolnictwem, które jest również ważną składową i polem rozwoju regionu, podnosi znaczenie tych dziedzin w budowaniu scenariusza ścieżki rozwoju.

Gmina Byczyna, która leży na obszarze naszego działania, jest jednym z liderów w skali całego kraju, jeśli chodzi o liczbę działających spółdzielni socjalnych. W tak niewielkiej gminie jest ich aż 9. To właśnie na terenie gminy Byczyna wykształciła się mocna struktura oraz wyspecjalizowali się eksperci związani z ekonomią społeczną.

Podczas spotkań z mieszkańcami został zauważony problem braku tanich lokali do wynajęcia pod działalność gospodarczą oraz brak rzetelnej i szeroko dostępnej informacji o możliwościach dofinansowania i funduszach, które można pozyskać na przekwalifikowanie się, szkolenia lub rozwój firmy. W związku z tym wydaje się, że nie w pełni wykorzystany jest atut funkcjonowania na obszarze Doliny Stobrawy inkubatorów przedsiębiorczości oraz inkubatora przedsiębiorstw rolnych i przetwórstwa rolno-spożywczego. Podobnie wygląda sytuacja z edukacją przedsiębiorczości na obszarze LGD, która jest niewystarczająca na etapie nauki szkolnej oraz współpracą przedsiębiorstw, które są ostrożne w kontaktach między sobą (sieciowanie).

Atutem obszaru jest również relatywnie duża powierzchnia terenów inwestycyjnych i ich skomunikowanie z siecią dróg wojewódzkich i krajowych. Jednak biorąc pod uwagę, że inwestycjami tam, zainteresowane są głównie średnie i duże przedsiębiorstwa wpływ realizacji LSR na ich rozwój jest mniejszy.

3.3. Opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy).

Komponentem syntetycznej oceny aktywności na rynku lokalnym, ale także regionalnym i globalnym, jest poziom bezrobocia. Według danych z GUS na koniec 2013 r. na terenie Doliny Stobrawy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym kształtował się na poziomie 6,75%. Bezrobocie w większym stopniu dotyczy kobiet, niż mężczyzn a w równym stopniu osoby do 35 roku życia i powyżej tego wieku. Natomiast biorąc pod uwagę, że wśród osób bezrobotnych do 35 roku życia znaczniej więcej jest kobiet dlatego zasadne jest ukierunkowanie wsparcia do tej grupy wiekowej.

Według stanu na koniec 2013 roku ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 65,08 % potencjału demograficznego regionu, ludność w wieku przedprodukcyjnym 16,35 %, a ludność w wieku poprodukcyjnym 18,57 % potencjału demograficznego. Obserwuje się spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym zwiększeniu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, co wpływa na kształtowanie się struktury ekonomicznej ludności regionu (Źródło: Bank Danych Lokalnych). Biorąc pod uwagę zmianę średniego wieku ludności Polski, staje się kwestią oczywistą, iż poziom obciążenia ekonomicznego grupy produkcyjnej jest i będzie w regionie Doliny Stobrawy dość wysoki. W przyszłości będzie się zwiększać zapotrzebowanie na świadczenia zdrowotne wynikające ze starzenia się mieszkańców regionu. Przeciętne dalsze trwanie życia, w województwie opolskim (wg danych na 2012r.) dla mężczyzn wynosi 73,1 lat, a dla kobiet 80,6 lat i w przypadku mężczyzn wskaźnik ten jest wyższy niż w kraju, natomiast w przypadku kobiet – niższy (Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych).

Głównymi grupami osób pozostającymi poza rynkiem pracy są kobiety, w tym wychowujące dziecko do lat 3 oraz osoby do 35 roku życia. Charakterystyka tych grup została opisana w podrozdziale 3.1 diagnozy.

Dużym problemem na naszym obszarze jest także ukryte bezrobocie. W województwie opolskim w sposób wyraźniejszy niż w innych częściach kraju, widać problem ukrytego bezrobocia. Przyczyną tego jest m.in. duża liczba osób pracujących nielegalnie w Niemczech oraz w Holandii. Dodatkowo, bardzo dużo współmałżonków oraz członków rodzin, osób pracujących za granicą, nie wykazują zainteresowania podjęciem pracy w kraju, za kwoty niższe niż w krajach zachodnich. Dodatkowo dotyka nas problem społeczeństwa o wysokim poziomie sekularyzacji, w którym brakuje osób z wykształceniem zawodowym, a dla osób wysoko z wykształceniem akademickim nie ma pracy. W wyniku tej sytuacji, osoby bezrobotne z wysokimi kwalifikacjami, wolą pozostać na bezrobociu niżeli podjąć się pracy poniżej swoich ambicji.

3.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Na obszarze LGD są zarejestrowane 263 organizacje pozarządowe w tym 5 fundacji i 50 Ochotniczych Straży Pożarnych. Jednak nie wszystkie te organizacje aktywnie działają. Istniejąca aktywność społeczna mieszkańców wsi wynika z aktywnie prowadzonego programu odnowy wsi na terenie województwa oraz funduszu sołeckiego funkcjonującego we wszystkich gminach wchodzących w skład obszaru LGD. Dzięki temu mieszkańcy wsi posiadają podstawowe narzędzia do rozwoju swoich miejscowości.

Bardzo pozytywnym aspektem jest fakt, że organizacje pozarządowe działają nie tylko w miastach ale i na obszarach wiejskich, często po kilka organizacji w jednej wiosce. Jednak w trakcie spotkań z mieszkańcami został wskazany duży problem z aktywnością mieszkańców na terenach wiejskich. W trakcie dyskusji okazało się, że aktywność społeczna na obszarach wiejskich charakterystyczna jest dla wąskiej i stałej grupy mieszkańców, którzy angażują się w większość inicjatyw i organizacji. Jako przyczynę takiego stanu mieszkańcy podali niską świadomość bycia we wspólnocie i słabe poczucie tożsamości lokalnej, na co wpływ ma również niewystarczająca liczba animatorów życia społecznego. Kolejne przyczyny, które mają wpływ na niski poziom aktywności społecznej są

związane z integracją społeczną na co wpływa niewystarczająca liczba miejsc do rekreacji, niedostatecznie wykorzystywana infrastruktura kulturalna, ale również słaba motywacja do bycia liderem lub brak umiejętności w tym zakresie oraz styl (konsumpcjonizm) i tempo życia.

Mocną stroną naszego sektora społecznego jest fakt, że na naszym obszarze są również organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony bioróżnorodności i promowania regionalnych tradycji oraz różnorodności narodowościowej mieszkańców naszego obszaru (mniejszość niemiecka, śląska, kresowa, żydowska).

Ważnym czynnikiem mającym wpływ na świadomość sektora społecznego jest coraz większy stopień informatyzacji, co pozytywnie wpływa na jego rozwój i poszerzanie horyzontów. Współpraca pomiędzy organizacjami pozarządowymi zaczyna się rozwijać i stanowi jeszcze duże wyzwanie dla sektora społecznego na terenie obszaru. Coraz częstsze spotkania sieciujące są dobrym kierunkiem, który pozwala na integrację i wymianę doświadczeń.

Dzięki takim programom regrantingowym jak: „Działaj Lokalnie" i „Kierunek FIO", które realizowane są przez LGD Dolina Stobrawy, wzrasta liczba grup nieformalnych, działających na naszym obszarze, które nie rzadko przekształcają się w formalne organizacje pozarządowe.

3.5. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk (np. dostęp do miejscowej infrastruktury i kultury, liczba osób objętych opieką społeczną).

Po przeanalizowaniu wyników diagnozy obszaru przeprowadzonej wśród mieszkańców obszaru zarysowały się następujące problemy społeczne:

Niewielka liczba mieszkań w przystępnych cenach, szczególnie dla młodych mieszkańców. Na obszarze naszego LSR rynek mieszkaniowy, składa się praktycznie wyłącznie z rynku wtórnego. Pojawiają się nieliczne inwestycje mieszkaniowe, z rynku pierwotnego, jednak cena ich jest bardzo wysoka w porównaniu ze średnimi zarobkami mieszkańca naszego regionu. Spółdzielnie Mieszkaniowe nie podejmują się żadnych nowych inwestycji mieszkaniowych, co powoduje, że potencjalny klient musi się oprzeć praktycznie wyłącznie na cenach nieruchomości z rynku wtórnego. Niestety są to ceny wysokie, na wskroś nie przystające do zarobków młodych ludzi, zaczynających swoją samodzielną drogę życiową. Ponadto na naszym obszarze, rynek wynajmu jest bardzo niewielki, co powoduje wysokie ceny czynszu najmu za nawet za niewielkie metraże. Dodając do tego wysokie koszty związane z utrzymaniem nieruchomości, młodzi ludzie często decydują się na pozostanie na gospodarstwie domowym z rodzicami lub na zaciągnięcie kredytu nawet na kilkadziesiąt lat, co często wiąże się z emigracją zarobkową jednego z partnerów i rozłąką rodziny.

Niewykorzystany potencjał promocji oferty rekreacyjnej, turystyczne oraz lokalnych produktów. Obszar naszego LSR posiada duży potencjał turystyczny (turystyka weekendowa i sentymentalna), który niestety nie jest wykorzystany w wystarczający sposób. Na naszym obszarze nie ma punktu informacji turystycznej (którego nieoficjalną rolę pełnił siedziba LGD Doliny Stobrawy). Niestety nie we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego pracuje osoba odpowiedzialna za promocję regionu. Dodatkowym problemem jest: zły stan infrastruktury rekreacyjnej. Cały czas miejscowości z naszego obszaru borykają się z problemem niewystarczającej liczby obiektów oraz sprzętów wykorzystywanych w rekreacji w tym niedostosowanie obiektów sportowych do wymogów bezpieczeństwa. Brakuje wyremontowanych świetlic, placów zabaw, siłowni zewnętrznych. Są to ważne elementy w budowaniu aktywnego i zintegrowanego społeczeństwa.

Mieszkańcy wskazywali też na zwiększający się poziom wandalizmu, który często pojawia się w momencie, kiedy społeczność nie ma dostępu do instytucji kultury lub z nich nie korzysta. Wiedza o kulturze jest elementem podstawowym do wychowania młodzieży w poszanowaniu do otaczającego ich środowiska. W poszczególnych miejscowościach nie w pełni jest wykorzystywana infrastruktura kulturalna. Wyremontowane świetlice wiejskie często nie są użytkowane ze względu na brak osób, które mogłyby prowadzić zajęcia dla różnych grup wiekowych. Problemem jest także brak animatorów lokalnych pracujących z mieszkańcami na rzecz ich aktywizacji. Może mieć to wpływ na niskie poczucie tożsamości oraz własnej wartości mieszkańców co wpływa również na dziedziczenie negatywnych postawy życiowych przez młodych ludzi.

Kolejnym problemem jest: niska świadomość ekologiczna. Takie zjawisko jak: świadomość ekologiczna ludzi wzrasta wraz z ich poziomem życia, gdy zapewnione są ich podstawowe potrzeby. Piramida Maslowa wykazuje, że człowiek na samym początku, realizuje swoje potrzeby z zakresu potrzeb fizjologicznych, następnie potrzeby bezpieczeństwa, potrzeby przynależności, potrzeby uznania oraz na samym końcu potrzeby samorealizacji. Nasz region, nie należy do najzamożniejszych ośrodków w kraju, z tego względu celem głównym mieszkańców jest zapewnienie sobie podstawowych potrzeb takich jak: spokojne miejsce do zamieszkania, zapewnienie bytu sobie i swoim najbliższym. Świadomość ekologiczna pojawia dopiero wśród osób, które zetknęły się w swoim życiu z edukacją ekologiczną, działaniami, które mają zapewnić spokojne życie w czystym środowisku, ze zdrową żywnością i produktami, pochodzenia naturalnego.

Słabe skomunikowanie obszaru jest częstym problemem obszarów wiejskich całego kraju. Mieszkańcy wsi mają ogromny problem z dostępem do transportu publicznego, aby dostać się do ośrodków gminnych i powiatowych. Ilość połączeń w naszym regionie jest tak mała i tak mało elastyczna, że niestety nie odpowiada na potrzeby ludzi. Również ogólnokrajowym problemem i widocznym na naszym obszarze jest niski przyrost naturalny, który jest wielowarstwowy i ma bardzo szerokie negatywne oddziaływanie na cały obszar. Przyrost naturalny jest niski ze względu na coraz powszechniejszy i popularniejszy konsumpcyjny styl życia. W naszym regionie w stosunku do poziomu ogólnopolskiego nie jest on aż tak niski, ze względu na tradycyjny model śląskiej rodziny, która jest bardzo liczna i żyje ze sobą bardzo blisko. Jednakże, trendy napływające z większych ośrodków oraz z krajów zachodnich, przemycają ten model na nasz obszar.

3.6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR (innej niż spójność przestrzenna).

3.6.1. Spójność obszaru

Gminy: Byczyna, Kluczbork, Lasowice Wielkie i Wołczyn tworzą cały powiat kluczborski i tym samym wykazują spójność administracyjną, gmina Olesno sąsiaduje bezpośrednio z gminą Kluczbork i Lasowice Wielkie, tworząc spójność obszarową. Jednocześnie należy podkreślić, że obszar ten jest spójny również pod względem:

- **Przyrodniczym** – dotyczy to nizinnego ukształtowania powierzchni, sieci hydrograficznej, uwarunkowań klimatycznych, gleb, stopnia zalesienia, obiektów cennych przyrodniczo. Pod względem przyrodniczym omawiany obszar jest bardzo jednorodny i nie charakteryzuje się większym zróżnicowaniem.
- **Geograficznym** – dotyczy to położenia gmin w części północnej województwa opolskiego nad rzeką Stobrawą i jej dopływami.
- **Kulturowym** – dotyczy to rodzaju zabytkowych obiektów sakralnych i świeckich (m.in. kościółki drewniane, pałace i parki dworskie, średniowieczne układy urbanistyczne). Punktem wyjścia do jednorodności kulturowej jest wspólna historia obszaru.

3.6.2. Walory przyrodnicze

Obszar Doliny Stobrawy tworzy mozaika pól uprawnych, lasów i łąk. Razem z licznie występującymi rzekami i stawami powodują, że teren LGD charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk i zbiorowisk roślinnych, obfitując przy tym w chronione i rzadkie gatunki roślin. Występujące tu licznie kompleksy leśne (lesistość wynosi 35%) są bogate w grzyby i owoce runa leśnego. Obszar ze względu na zróżnicowanie krajobrazowe jest również bogaty pod względem różnorodności świata zwierząt w tym zwierząt chronionych i zwierzyny łownej. Oprócz różnorodności fauny i flory obszar cechują zasoby bogactw naturalnych do których między innymi można zaliczyć: solankę wołczyńską o temp. +43,5^{o}C (solanka chlorowo – sodowo – wapniowo – bromowo – żelazisto – borowa), która posiada atest Ministra Ochrony Środowiska kwalifikujący do zastosowania w balneologii.

W granicach obszaru znajduje się większość form ochrony przyrody w tym obszar chronionego krajobrazu, park krajobrazowy, rezerwaty, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody oraz obszary Natura 2000.

Doliny rzeczne są elementem wzbogacającym krajobraz gmin. Stanowią ostoje roślinności i fauny typowej dla ekosystemów przywodnych, modyfikują warunki klimatyczne i wodne w najbliższej okolicy. System rzeczny obszaru uzupełniają liczne, małe, krótkie cieki wodne o znacznym stopniu zagęszczenia sieci, lokalne zbiorniki wód powierzchniowych w postaci stawów hodowlanych i innych zbiorników wodnych oraz torfowiska posiadające bardzo wysoką wartość retencyjną i przyrodniczą. Znajdują się one jednak pod silną presją odwadniających melioracji, które prowadzą do ich degradacji.

Bardzo dużym zagrożeniem dla istniejących ekosystemów, ale również dla rolnictwa w tym przede wszystkim dla rolnictwa ekologicznego jest problem wymieranie pszczół, które stanowią podstawową grupę owadów zapylających w środowisku. Jednak problem ten jest również istotny ze względu na ważne miejsce pszczelarstwa w zasobach kulturowych naszego obszaru.

3.6.3. Walory kulturowe

Dziedzictwo kulturowe obszaru Doliny Stobrawy stanowi część wspólnego dziedzictwa europejskiego. Ochrona dziedzictwa jest celem i obowiązkiem wspólnym lokalnej społeczności. Liczne i różnorodne obiekty zabytkowe są cennym zasobem dla regionu. W gminnych ewidencjach zabytków znajdują się obiekty o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej w tym liczne kościoły i budynki sakralne różnych wyznań, ponad 50 obiektów pałacowo-dworskich (z czego 23 znajduje się w rejestrze zabytków) wraz z przyległymi parkami, budynki użyteczności publicznej, a także obiekty przemysłowe. Szczególe znaczenie dla dziedzictwa narodowego na obszarze Doliny Stobrawy mają sakralne zabytki drewniane budowane od XVI do pocz. XIX w., pole bitwy pod Byczyną, kościół ewangelicki w Kluczborku, Kościół odpustowy św. Anny w Oleśnie, a także układy urbanistyczne Byczyny i Kluczborka. W skład tych średniowiecznych założeń miejskich wchodzą kościoły, ratusze, liczne kamieniczki i baszty.

Ponadto na terenie Doliny Stobrawy znajduje się ponad 119 stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków województwa opolskiego.

Obszar wyróżniają też bogate tradycje rzemieślnicze i rękodzielnicze jak również wspomniane wyżej tradycje pszczelarskie, które wywodzą się od prac ks. Jana Dzierżona –wybitnego badacza życia pszczół i znawcy pszczelarstwa a kontynuatorem tych prac jest Zarodowa Pasieka Pszczół w Maciejowie pod Kluczborkiem. Lecz postacie historyczne to nie jedyny kapitał ludzki jakim dysponuje nasz obszar. Jest również mnóstwo znanych osób z naszego regionu, które stanowią bardzo dobry przykład dla młodzieży, ale również promują nasz region w kraju i za granicami.

3.6.4. Walory turystyczne

Dolina Stobrawy to obszar o przebogatej i ciekawej historii, korzystnym położeniu geograficznym, na krzyżujących się ważnych szlakach komunikacyjnych, otoczony lasami, z czystą wodą, nieskażonym powietrzem i czystą glebą. Ze względu na silną konkurencję ze strony bardziej znanych obszarów turystycznych nasza oferta turystyczna jest bardziej nastawiona na turystów weekendowych i sentymentalnych oraz w celu zaspokojenia potrzeb rekreacyjnych mieszkańców obszaru.

Ciekawą możliwością spędzania czasu są wędrówki piesze i rowerowe wykorzystując w tym celu dobrą sieć oznakowanych szlaków turystycznych bardzo często powiązanych z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi (np.: szlak ginących zawodów, szlak kościołów drewnianych szlak po bezdrożach wiedzy). Można również skorzystać z oznakowanego szlaku kajakowego na rzece Stobrawie oraz nieoznakowanych szlaków konnych.

Nieopodal Byczyny znajduje się wybudowana replika średniowiecznego grodu rycerskiego, stanowiąca atrakcję dla turystów. Polsko-Czeskie Centrum Szkolenia Rycerstwa to drewniany obiekt stylizowany na średniowieczny gród – rycerską warownię. Działająca przy nim Spółdzielnia Socjalna „Gród" oferuje szeroką gamę usług, m.in. bazę noclegową i gastronomiczną, organizację imprez okolicznościowych, kolonii i wycieczek dla dzieci i młodzieży, z niecodziennymi atrakcjami, tj.: nauką rzucania nożem, włócznią i toporem, pisania gęsim piórem, jazdy konnej, tańca średniowiecznego i wieloma innymi. Do imprez cyklicznych odbywających się na grodzie należą Międzynarodowe Turnieje Rycerskie.

Jednym ze sposobów na ożywienie gospodarki wiejskiej a przy okazji zapewnienie atrakcji turystycznej jest tworzenie wiosek tematycznych. Mają one poprzez integrację lokalnej społeczności wokół zagadnień związanych z jakimś produktem, usługą lub kulturą danej miejscowości zachęcić do jej odwiedzenia.

Na terenie całego obszaru funkcjonuje kilkanaście gospodarstw agro i ekoturystycznych, które oferują swoim klientom szerokie formy kontaktu z przyrodą i wypoczynek, a także zajęcia edukacyjne, warsztaty dla klientów indywidualnych i grup zorganizowanych. Oprócz tych gospodarstw do dyspozycji są liczne hotele, motele, campingi, pola namiotowe i oczywiście liczne obiekty gastronomiczne w tym kuchni regionalnej.

Cechą charakterystyczną dla Śląska Opolskiego jak i obszaru Doliny Stobrawy są liczne tradycje ludowe kultywowane przez lokalną społeczność oraz lokalne produkty nawiązujące do najlepszych tradycji regionu. Oferowane przez Klaster Dobrej Żywności „Oleski koszyk" produkty charakteryzują się najwyższej jakości produktami regionalnymi zrzeszonymi w Sieci Dziedzictwa Kulinarnego na czele z Kołoczem Śląskim wpisanym przez Komisję Europejską do rejestru Chronionych Oznaczeń Geograficznych.

Rozdział IV *Analiza SWOT*

W ramach procesu opracowania Strategii wykorzystano analizę SWOT, za pomocą której zidentyfikowano i zhierarchizowano kluczowe czynniki mające wpływ na rozwój społeczno - gospodarczy obszaru LGD Dolina Stobrawy. Był to istotny etap diagnostyczny wspomagający proces formułowania celów głównych, celów szczegółowych i przedsięwzięć. Nad analizą SWOT pracował zespół roboczy, w skład którego weszli przedstawiciele wszystkich sektorów z całego obszaru LGD. Analiza SWOT została opracowana na podstawie diagnozy, która to została przeprowadzona w ramach spotkań z mieszkańcami obszaru. Ma to istotne znaczenie z punktu widzenia uspołecznienia całego procesu powstawania LSR.

W ramach analizy SWOT dokonano klasyfikacji czynników w czterech wymiarach (Tabela 4.1.):

- wewnętrznym: mocne i słabe strony,
- zewnętrznym: szanse i zagrożenia,
- pozytywnym: mocne strony i szanse,
- negatywnym: słabe strony i zagrożenia.

Mocne i słabe strony regionu to te cechy, które go obecnie wyróżniają, natomiast szanse i zagrożenia rozwojowe to tendencje i zjawiska, które wynikają z otoczenia regionu.

Tabela 4.1. Schemat analizy SWOT.

		Charakter oddziaływania czynnika	
		pozytywny	negatywny
miejsce występowania czynnika	wewnętrzne	**S** silne strony	**W** słabe strony
	zewnętrzne	**O** szanse	**T** zagrożenia

Źródło: Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020. Warszawa 2015.

Ze względu na specyfikę PROW 2014 – 2020 dokonano klasyfikacji czynników w odniesieniu do dwóch filarów:

- Filar gospodarczy (Tabela 4.2)
- Filar społeczno – środowiskowy (Tabela 4.3)

Przypisanie czynnika do określonego filaru nie oznacza braku jego istotności w drugim filarze.

Tabela 4.2 Analiza SWOT obszaru LGD Dolina Stobrawy dla filaru gospodarczego.

MOCNE STRONY	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY	SŁABE STRONY	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY
dogodne położenie komunikacyjne	Podrozdział 3.2.	utrudnienia w przepływie informacji w obrębie rynku pracy, np. o możliwych dofinansowaniach i funduszach	Podrozdział 3.2.
zasoby przyrodnicze (lasy, stawy, tereny łowieckie)	Podrozdział 3.6.2.	niewykorzystany potencjał edukacji zawodowej/rzemieślniczej	Podrozdział 3.2. Podrozdział 3.1.2.
zasoby wód podziemnych (solanki)	Podrozdział 3.6.2.	niedostosowany system nauki przedsiębiorczości do realnego rynku pracy	Podrozdział 3.2.
dużo firm budowlanych rozwiniętych na wysokim poziomie	Podrozdział 3.2.	słabe możliwości podnoszenia kwalifikacji (szczególnie dla osób w wieku produkcyjnym)	Podrozdział 3.2.
silne i dobrze rozwinięte gospodarstwa rolne	Podrozdział 3.2.	niewystarczająca liczba tanich lokali dla przedsiębiorców i niewystarczająca liczba lokali do wynajęcia na wioskach	Podrozdział 3.2.
istnieją firmy oparte na tradycyjnym rzemiośle (pszczelarstwo, ceramika, kowalstwo itd.)	Podrozdział 3.6.3. Podrozdział 3.6.4.	słabo rozwijające się przedsiębiorstwa na terenach wiejskich	Podrozdział 3.2.
Istniejące inkubatory przedsiębiorczości i inkubator przedsiębiorstw rolnych	Podrozdział 3.2.	słaba świadomość przedsiębiorców z miasta co do możliwości wsparcia: rozwoju, szkoleń, finansowania itd.	Podrozdział 3.2.
istniejące tereny inwestycyjne	Podrozdział 3.2.	niewystarczające wsparcie dla aktywnych, lokalnych przedsiębiorców	Podrozdział 3.2.
		niewystarczająca liczba spotkań sieciujących dla przedsiębiorców	Podrozdział 3.2.

		mała liczba instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości w szczególności wśród kobiet (utrudniony dostęp w powrocie na rynek pracy matek)	Podrozdział 3.1.1.
		zbyt mało lokalnych grup rolno-spożywczych i przemysłowych jak "oleski koszyk" (sieciowanie)	Podrozdział 3.2. Podrozdział 3.6.4.
		niewystarczające sieciowanie producentów np. w spółdzielnie produkcyjne	Podrozdział 3.2.
		zbyt mało możliwości wsparcia dla osób planujących założenie działalności gospodarczej w tym dla grup defaworyzowanych	Podrozdział 3.1.
		ukryte bezrobocie w tym w szczególności wśród kobiet na obszarach wiejskich	Podrozdział 3.1.1. Podrozdział 3.3.
SZANSE	**ODNIESIENIE DO DIAGNOZY**	**ZAGROŻENIA**	**ODNIESIENIE DO DIAGNOZY**
możliwość dofinansowania rozpoczęcia lub rozwinięcia działalności gospodarczej	Podrozdział 3.2.	złe uregulowania prawne odnośnie obiektów PGR, GS	Podrozdział 3.2.
wzrost zapotrzebowania na usługi turystyczne w regionach	Podrozdział 3.2. Podrozdział 3.6.4.	przepisy utrudniające sprzedaż produktów lokalnych (uregulowania dot. produkcji lokalnej)	Podrozdział 3.2.
stworzenie warunków dla współpracy przedsiębiorczości, możliwość sieciowania przedsiębiorców	Podrozdział 3.2.	słabe zainteresowanie inwestorów inwestowaniem na terenie obszaru	Podrozdział 3.2.
wykorzystanie kapitału mieszkańców mieszkających za granicą (wiedza, umiejętności)	Podrozdział 3.3.	duża konkurencja ze strony rejonów wysoko uprzemysłowionych w pozyskiwaniu inwestorów	Podrozdział 3.2.
rosnące zainteresowanie szkolnictwem zawodowym	Podrozdział 3.2.	silna konkurencja ze strony bardziej znanych obszarów turystycznych	Podrozdział 3.2.
większe zapotrzebowanie na usługi związane z opieką nad osobami starszymi	Podrozdział 3.3.	duża biurokracja utrudniająca pozyskiwanie środków finansowych	Podrozdział 3.2.
większa promocja lokalnych produktów i usług	Podrozdział 3.2. Podrozdział 3.6.4.	wymieranie pszczół (zagrożenie dla rolnictwa, w tym ekologicznego)	Podrozdział 3.6.2.
		niedostosowanie systemu edukacji związanego z przedsiębiorczością	Podrozdział 3.2. Podrozdział 3.1.2.
		system edukacji niedostosowany do rynków pracy	Podrozdział 3.2. Podrozdział 3.1.2.
		niesprzyjające przepisy podatkowe, wysokie koszty prowadzenia działalności oraz zatrudniania pracowników	Podrozdział 3.2. Podrozdział 3.1.1.

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 4.3 Analiza SWOT obszaru LGD Dolina Stobrawy dla filaru społeczno – środowiskowego.

MOCNE STRONY	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY	SŁABE STRONY	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY
zasoby przyrodnicze (bioróżnorodność)	Podrozdział 3.6.2.	zbyt mało mieszkań w przystępnych cenach w tym dla młodych mieszkańców	Podrozdział 3.5.
zasoby architektoniczne	Podrozdział 3.6.3.	słaba aktywność mieszkańców	Podrozdział 3.4.
grupa NGO prężnie działająca	Podrozdział 3.4.	słaba promocja oferty rekreacyjnej, turystycznej oraz lokalnych produktów	Podrozdział 3.5. Podrozdział 3.6.4.
zasoby kulturowe (tradycje, różnorodność)	Podrozdział 3.6.3.	zły stan infrastruktury rekreacyjnej w tym sportowej	Podrozdział 3.5.
coraz łatwiejszy dostęp do usług informatycznych	Podrozdział 3.4.	niewykorzystana infrastruktura kulturalna	Podrozdział 3.5.
aktywność społeczna wynikająca z odnowy wsi, funduszu sołeckiego	Podrozdział 3.4.	niski kapitał ludzki	Podrozdział 3.4.
zróżnicowana oferta rekreacyjna + turystyczna	Podrozdział 3.6.4.	mało pieniędzy na animatorów świetlic	Podrozdział 3.5.
liczne miejsca charakterystyczne dla obszaru (pasieka, gród, zalew idt.)	Podrozdział 3.6.3. Podrozdział 3.6.4.	niskie poczucie tożsamości, wartości własnej mieszkańców	Podrozdział 3.5.
sławni ludzie pochodzący z obszaru LGD (historyczne jak i współczesne)	Podrozdział 3.6.3.	dziedziczenie postaw życiowych (nałogi, ubóstwo itd.)	Podrozdział 3.5.
kilka znaczących imprez krajowych, także o zasięgu międzynarodowym	Podrozdział 3.6.4.	niska świadomość ekologiczna	Podrozdział 3.5.
rozbudowana infrastruktura wiejska (świetlice)	Podrozdział 3.5.	słabe skomunikowanie obszaru (transport publiczny)	Podrozdział 3.5.
szeroka oferta edukacyjna (szkoły) dla osób niepełnosprawnych;		zwiększający się poziom wandalizmu	Podrozdział 3.5.
coraz lepsza estetyka wsi	Podrozdział 3.4.	niski przyrost naturalny	Podrozdział 3.3.
SZANSE	**ODNIESIENIE DO DIAGNOZY**	**ZAGROŻENIA**	**ODNIESIENIE DO DIAGNOZY**
możliwości dofinansowania działań o charakterze społecznym, kulturalnym i przyrodniczym;	Podrozdział 3.5. Podrozdział 3.6.2.	emigracja, wyludnianie się miejscowości	Podrozdział 3.1.3 Podrozdział 3.3. Podrozdział 3.5.
wykorzystanie rosnącej mody na produkty ekologiczne i regionalne	Podrozdział 3.6.4.	starzejące się społeczeństwo,	Podrozdział 3.3.
wykorzystanie dziedzictwa kulinarnego, różnych kultur	Podrozdział 3.6.4.	negatywne postrzeganie ochrony obszarów przyrodniczych, w taki sposób, że będzie to wpływało na ograniczenia rozwoju	Podrozdział 3.5.
rozwój współpracy z uczelniami	Podrozdział 3.3. Podrozdział 3.6.2.	niska świadomość ekologiczna turystów i mieszkańców, która może doprowadzić do degradacji środowiska	Podrozdział 3.5.
powstawanie partnerstw w celu realizacji projektów współpracy	Podrozdział 3.4. Podrozdział 3.6.4.	niszczenie obiektów zabytkowych	Podrozdział 3.6.3.
rosnące zainteresowanie lokalną historią, zasobami i środowiskiem	Podrozdział 3.6.	zanieczyszczenie środowiska	Podrozdział 3.5. Podrozdział 3.6.2.

możliwość przekształcenia grup nieformalnych w organizacje (pomogą w tym zmiany prawne, które wchodzą w życie w nowym roku)	Podrozdział 3.4.	niski poziom zaufania społecznego utrudniający nawiązywanie współpracy	Podrozdział 3.4. Podrozdział 3.5.
uregulowania prawne w zakresie lokalnego transportu zbiorowego	Podrozdział 3.5.	zanikająca komunikacja publiczna między miejscowościami	Podrozdział 3.5.
bogacenie się społeczeństwa	Podrozdział 3.5.	niski przyrost naturalny- polityka prorodzinna państwa	Podrozdział 3.3. Podrozdział 3.5.
poprawa infrastruktury sportowej, rekreacyjnej	Podrozdział 3.5.		
możliwość promocji obszaru poprzez osoby rozpoznawalne dla ogółu społeczeństwa (np. aktorzy)	Podrozdział 3.6.3.		
wzrost świadomości ekologicznej	Podrozdział 3.5. Podrozdział 3.6.2.		

Źródło: Opracowanie własne.

Wyniki przeprowadzonej analizy SWOT wskazują, że działania podejmowane w ramach LSR powinny dotyczyć przezwyciężania słabości obszaru na rzecz jak najlepszego wykorzystania jego szans rozwojowych. Sprawą kluczową jest skierowanie wsparcia do grup defaworyzowanych, które zgodnie z diagnozą zostały zidentyfikowane jako: kobiety z terenu objętym LSR w tym kobiety wychowujące dzieci do lat 3, bezrobotni oraz osoby do lat 35. Ważne jest to w kontekście zarówno wyrównania szans w ich dostępie do wsparcia związanego z wejściem na rynek pracy oraz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Analiza, oprócz strategicznych rozstrzygnięć, pomogła w procesie identyfikacji problemów i potencjałów rozwojowych obszaru. Zgodnie z nowym podejściem do rozwoju polityka lokalna, prowadzona w następnych latach, bazować ma w głównej mierze na wewnętrznych potencjałach obszaru, których właściwe i zrównoważone wykorzystanie powinno przyczynić się do rozwiązania zidentyfikowanych, głównych problemów.

Głównymi problemami związanymi z rozwojem gospodarczym zidentyfikowanymi na podstawie diagnozy i analizy SWOT są niewystarczający rozwój istniejących przedsiębiorstw z sektora mikro i małych przedsiębiorstw, zbyt mała liczba młodych ludzi, którzy decydują się na założenie własnej działalności gospodarczej po zakończeniu edukacji (w tym głównie zawodowej) oraz utrudniony powrót kobiet na rynek pracy (Rys 4.1.). Podstawowymi przyczynami tych problemów są w głównej mierze ograniczenia w pozyskaniu kapitału na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rozwój firmy oraz na współpracę przedsiębiorstw, niedostateczna edukacja dotycząca przedsiębiorczości na etapie nauki szkolnej oraz ograniczony dostęp do instytucji ułatwiających kobietom powrót na rynek pracy. Skutkiem występowania powyższych problemów jest niska aktywność gospodarcza mieszkańców obszaru.

Z kolei w kwestiach społeczno – środowiskowych jako główne problemy zostały zidentyfikowane niska świadomość bycia we wspólnocie i słabe poczucie tożsamości lokalnej, na co wpływ ma również niewystarczająca liczba animatorów życia społecznego (Rys 4.2.). Przyczynami tych problemów są w głównej mierze niedostateczne wykorzystanie lokalnych zasobów, zbyt niskie poczucie własnej tożsamości i wartości co może z kolei wynikać ze zbyt małej liczby miejsc oferujących edukację regionalną wykorzystującą zasoby lokalne. Kolejne przyczyny, które mają wpływ na niski poziom aktywności społecznej są związane z integracją społeczną na co wpływa niewystarczająca liczba miejsc do rekreacji, niedostatecznie wykorzystywana infrastruktura kulturalna, ale również słaba motywacja do bycia liderem lub brak umiejętności w tym zakresie oraz styl (konsumpcjonizm) i tempo życia. Skutkiem tych problemów jest niska aktywność społeczna mieszkańców. Istniejąca aktywność jest charakterystyczna dla wąskiej i stałej grupy mieszkańców, co sami mieszkańcy podkreślają. A biorąc pod uwagę dostępne narzędzia finansowe wspierające procesy aktywizacyjne lokalnych środowisk aktywność ta mogłaby być znacznie większa.

Rysunek 4.1. Drzewo problemów dla filaru gospodarczego.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 4.2. Drzewo problemów dla filaru społeczno – środowiskowego.

Źródło: Opracowanie własne.

Rozdział V *Cele i wskaźniki*

Biorąc pod uwagę diagnozę, analizę SWOT oraz odpowiadając na zidentyfikowane problemy na spotkaniu z mieszkańcami została opracowana wizja obszaru Doliny Stobrawy:

Dolina Stobrawy to dobre i spokojne miejsce, gdzie żyjemy w zgodzie z tradycją i przyrodą, wspólnie dbając o jakość i rozwój.

Wizja ta odpowiada nie tylko oczekiwaniom naszych mieszkańców, ale jest również swoistą ofertą dla osób, które szukają nowego miejsca zamieszkania. Dlatego osoby, które choć w niewielkim stopniu są kreatywne, przedsiębiorcze, lubią ciszę, spokój i kontakt z przyrodą, starają się żyć zgodnie z zasadą równowagi pomiędzy pracą, a życiem osobistym, lubią aktywność fizyczną i zdrowo się odżywiają, chcą żyć w czystym środowisku, są aktywne społecznie i cenią tradycję to na pewno w Dolinie Stobrawy znajdą miejsce dla siebie.

Aby zminimalizować negatywny wpływ problemów na rozwój obszaru dążąc jednocześnie do zrealizowania jego wizji wyznaczono po jednym celu ogólnym w każdym z dwóch filarów, którym to celom zostały przypisane cele szczegółowe. Do każdego celu szczegółowego rekomendowano przedsięwzięcia, jednakże nie mają one charakteru wiążącego i mogą być modyfikowane. Modyfikacje takie mogą być przeprowadzone w ramach aktualizacji niniejszej strategii w wyniku monitoringu lub ewaluacji (Tabele Z.2.2. i Z.2.3.).

Tabela 5.1. Matryca celów w filarze gospodarczym.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcia
1. Wzrost aktywności gospodarczej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku.	1.1. Rozwój przedsiębiorczości sprzyjający tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy	1.1.1. Podejmowanie działalności gospodarczej
		1.1.2. Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego
		1.1.3. Rozwijanie działalności gospodarczej
	1.2.Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji sektora mikro i małych przedsiębiorstw.	1.2.1. Podnoszenie wiedzy przedsiębiorców i osób planujących założenie działalność gospodarczą
		1.2.2. Podnoszenie kompetencji w przedsiębiorstwach
	1.3. Wspieranie współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi i rozwoju rynków zbytu	1.3.1. Wspieranie tworzenia krótkich łańcuchów dostaw.
		1.3.2. Wspieranie współpracy w zakresie usług turystycznych.
		1.3.3. Wspieranie współpracy w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów i usług lokalnych
		1.3.4. Rozwój rynków zbytu
	1.4.Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez aktywizację lokalną	1.4.1. Prowadzenie doradztwa indywidualnego i spotkań informacyjno - konsultacyjnych

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 5.2. Matryca celów w filarze społeczno – środowiskowym.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcia
2. Wzrost aktywności społecznej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku.	2.1. Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej	2.1.1. Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej (w tym sportowej) i kulturowej dostosowanej do potrzeb społecznych.
		2.1.2. Utworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i przyrodniczej.
	2.2. Wzmocnienie aktywności wspólnotowej	2.2.1. Szkolenia dla animatorów i liderów.
		2.2.2. Organizacja zajęć dla lokalnej społeczności.
		2.2.3. Organizacja wydarzeń kulturalnych integrujących społeczność.
	2.3. Wspieranie aktywności społecznej poprzez aktywizację lokalną i promocję	2.3.1. Organizacja tematycznych podróży studyjnych
		2.3.2. Promocja obszaru
		2.3.3. Prowadzenie doradztwa indywidualnego i spotkań informacyjno - konsultacyjnych

Źródło: Opracowanie własne.

Cele, które zostały wyznaczone zarówno w ramach filaru gospodarczego jak i w ramach filaru społeczno – środowiskowego są tak naprawdę odpowiedzią na zidentyfikowane problemy oraz ich przyczyny i skutki. Wybór przedsięwzięć, które mają realizować cele szczegółowe i pozytywnie oddziaływać na cele ogólne, wynika z diagnozy i dyskusji w ramach konsultacji społecznych. Także w naszej ocenie wybór taki jest w pełni uzasadniony. Praktycznie każde, z przedsięwzięć ma swoje odniesienie zarówno w analizie SWOT jak i w diagnozie na podstawie, której analiza była przygotowywana. Realizacja celów szczegółowych pozwoli na rozwiązanie problemów szczegółowych, a w konsekwencji pozwoli zatrzymać negatywne następstwa tych problemów.

W ramach LSR został uwzględniony cel szczegółowy, w ramach którego realizowane przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowaniem różnych sektorów i partnerów odpowiadają na zidentyfikowany w analizie SWOT problem. Celem takim jest cel szczegółowy 2.1. Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej, który będzie realizowany zarówno w ramach naboru konkursowego jak i projektu współpracy. Istotną cechą przedsięwzięć realizowanych w ramach tego celu jest to, że będą realizowane przez partnerów reprezentujących różne sektory różnymi metodami (inwestycje, szkolenia, warsztaty, podróże studyjne itd.).

Cele określone w niniejszej strategii realizują cel szczegółowy 3A "Poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy producentów oraz organizacje międzybranżowe" w ramach priorytetu 3 "Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie" oraz cel szczegółowy 6B „Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich” w ramach priorytetu 6 „Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich”.

Niniejsza strategia stanowić będzie wkład w realizację celów przekrojowych w zakresie innowacyjności, środowiska oraz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej.

Do realizacji celów przekrojowych w zakresie ochrony środowiska i klimatu przyczynią się przedsięwzięcia realizujące cele szczegółowe przypisane do filaru społeczno – środowiskowego w tym tworzenie infrastruktury rekreacyjnej dostosowanej do potrzeb społecznych (2.1.1.); utworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i przyrodniczej (2.1.2.). Wpisują się one także w Priorytetowe Ramy Działań (PAF), gdzie zaplanowano inwestycje na obszarach NATURA 2000 związane z ekoturystyką i zielonymi miejscami pracy (centra edukacyjne, obsługi ruchu turystycznego, tablice informacyjne, a także rozwój przedsiębiorczości powiązanej z siecią NATURA 2000). W ramach przedsięwzięcia organizacja zajęć dla lokalnej społeczności (2.2.2.) w ramach projektów grantowych będą mogły być realizowane operacje z zakresu podnoszenia świadomości czy promowania postaw prośrodowiskowych i proklimatycznych, a także promujących innowacyjne rozwiązania.

Trzecim z celów przekrojowych unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich jest innowacyjność. Przedsięwzięcia przypisane zarówno do filaru gospodarczego jak i do filaru społeczno – środowiskowego mogą się charakteryzować innowacyjnością w rozumieniu definicji opisanej w Kryteriach wyboru operacji. Beneficjenci mogą realizować operacje niezdefiniowane odgórnie, lecz wykorzystujące pomysły ściśle powiązane ze specyfiką danego obszaru. Promowanie rozwiązań innowacyjnych, będzie miało również miejsce w ramach aktywizacji oraz realizowanych projektów współpracy.

Wszystkie cele zidentyfikowane w ramach niniejszej strategii będą realizowane ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020. Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy” widziała dużą potrzebę wdrażania strategii wielofunduszowej zwłaszcza, że na jej obszarze znajduje się miasto liczące powyżej 20 tys. mieszkańców i środki z RPO WO 2014 – 2020 byłyby bardzo dobrym rozwiązaniem w celu zachowania spójności obszaru i komplementarności projektów realizowanych w Dolinie Stobrawy. Niestety Samorząd Województwa, pomimo działań Lokalnych Grup Działania z terenu województwa opolskiego na rzecz wprowadzenia wielofunduszowości, nie zdecydował się na takie rozwiązanie finansowe, co z naszej perspektywy nie jest korzystne dla obszaru. W trakcie okresu programowania 2014 – 2020 Lokalna Grupa Działania Dolina Stobrawy planuje pozyskiwać środki z innych źródeł zewnętrznych zarówno krajowych jak i zagranicznych. Wszystkie działania realizowane przez nasze stowarzyszenie mają na celu osiągnięcie naszych celów statutowych i są komplementarne w stosunku do pozostałych działań z zachowaniem wszelkich środków zapobiegających podwójnemu finansowaniu.

W celu umożliwienia mierzenia postępu realizacji niniejszej strategii w procesie monitorowania i ewaluacji, zostały opracowane i przypisane do celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć wskaźniki (Tabela 5.3.).

Tabela 5.3. Wskaźniki

Zidentyfikowane problemy społeczno - ekonomiczne	Cele		Przedsięwzięcia		Wskaźniki			Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
					Produktu	Rezultatu	Oddziaływania	
Niewystarczający rozwój istniejących przedsiębiorstw z sektora mikro i małych przedsiębiorstw; Powstaje zbyt mało nowych firm, a te nowopowstałe często, szybko upadają; Utrudniony powrót kobiet na rynek pracy	CEL OGÓLNY 1 Wzrost aktywności gospodarczej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 r.	CEL SZCZEGÓŁOWY 1.1. Rozwój przedsiębiorczości sprzyjający tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy	1.1.1.	Podejmowanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na rozpoczęciu działalności gospodarczej	**Liczba utworzonych miejsc pracy (wskaźnik kluczowy)** Liczba nowo utworzonych lub rozwiniętych inkubatorów przetwórstwa lokalnego	Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie opolskim	duża biurokracja utrudniająca pozyskiwanie środków finansowych, możliwość dofinansowania rozpoczęcia lub rozwinięcia działalności gospodarczej
			1.1.2.	Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego	Liczba operacji polegających na utworzeniu lub rozwoju inkubatorów			większa promocja lokalnych produktów i usług, przepisy utrudniające sprzedaż produktów lokalnych (uregulowania dot. produkcji lokalnej)
			1.1.3.	Rozwijanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przesiębiorstwa			możliwość dofinansowania rozpoczęcia lub rozwinięcia działalności gospodarczej, duża biurokracja utrudniająca pozyskiwanie środków finansowych, niesprzyjające przepisy podatkowe, wysokie koszty prowadzenia działalności oraz zatrudniania pracowników

		CEL SZCZEGÓŁOWY 1.2. Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji sektora mikro i małych przedsiębiorstw.	1.2.1.	Podnoszenie wiedzy przedsiębiorców i osób planujących założyć działalność gospodarczą	Liczba szkoleń / spotkań / konsultacji	Liczba osób przeszkolonych / liczba osób które skorzystały z doradztwa indywidualnego		wykorzystanie kapitału mieszkańców mieszkających za granicą (wiedza, umiejętności), system edukacji niedostosowany do rynków pracy
			1.2.2.	Podnoszenie kompetencji w przedsiębiorstwach	Liczba szkoleń pracowników			rosnące zainteresowanie szkolnictwem zawodowym, niedostosowanie systemu edukacji związanego z przedsiębiorczością
		CEL SZCZEGÓŁOWY 1.3. Wspieranie współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi i rozwoju rynków zbytu	1.3.1.	Wspieranie tworzenia krótkich łańcuchów dostaw.	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych	Liczba podmiotów działających w ramach sieci (wkaźnik kluczowy) Liczba projektów wykorzystujących lokalne produkty i zasoby kulturowe		większa promocja lokalnych produktów i usług, przepisy utrudniające sprzedaż produktów lokalnych (uregulowania dot. produkcji lokalnej)
			1.3.2.	Wspieranie współpracy w zakresie usług turystycznych.	liczba sieci w zakresie usług turystycznych			wzrost zapotrzebowanie na usługi turystyczne w regionach, silna konkurencja ze strony bardziej znanych obszarów turystycznych

			1.3.3.	Wspieranie współpracy w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów i usług lokalnych	Liczba sieci w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów i usług lokalnych	Liczba projektów skierowanych do przedsiębiorców i rzemieślników Liczba podmiotów zaangażowanych w rozwój rynków zbytu		stworzenie warunków dla współpracy przedsiębiorczości, możliwość sieciowania przedsiębiorców, przepisy utrudniające sprzedaż produktów lokalnych (uregulowania dot. produkcji lokalnej)
					Liczba zrealizowanych projektów współpracy			
			1.3.4.	Rozwój rynków zbytu	Liczba operacji polegających na rozwoju rynków zbytu			stworzenie warunków dla współpracy przedsiębiorczości, możliwość sieciowania przedsiębiorców, przepisy utrudniające sprzedaż produktów lokalnych (uregulowania dot. produkcji lokalnej)

		CEL SZCZEGÓŁOWY 1.4. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez animację lokalną	1.4.1.	Prowadzenie doradztwa indywidualnego i spotkań informacyjno - konsultacyjnych	Liczba spotkań informacyjno - konsultacyjnych / szkoleń	Liczba osób przeszkolonych		możliwość dofinansowania rozpoczęcia lub rozwinięcia działalności gospodarczej; duża biurokracja utrudniająca pozyskiwanie środków finansowych

Zidentyfikowane problemy społeczno - ekonomiczne	Cele		Przedsięwzięcia		Wskaźniki			Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
					Produktu	Rezultatu	Oddziaływania	
Słabe poczucie tożsamości lokalnej Niewielu animatorów życia społecznego Niska świadomość potrzeby bycia we wspólnocie	CEL OGÓLNY 2 Wzrost aktywności społecznej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 r.	CEL SZCZEGÓŁOWY 2.1. Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej	2.1.1.	Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej (w tym sportowej) i kulturowej, dostosowanej do potrzeb społecznych.	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej w tym sportowej	Liczba osób korzystających z nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej i rekreayjnej w tym sportowej do końca 2022 r. (wskaźnik kluczowy)	Wzrost liczby inicjatyw oddolnych zrealizowanych na obszarze	poprawa infrastruktury drogowej, technicznej, sportowej, rekreacyjnej; emigracja, wyludnianie się miejscowości
					Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturowej w miejscowościach Lasowice Wielkie i Laskowice			
			2.1.2.	Utworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i przyrodniczej	Liczba nowych miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i/lub przyrodniczej.	Liczba osób korzystających z nowo utworzonych miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i/lub przyrodniczej do końca 2022 r. (wskaźnik kluczowy)		możliwości dofinansowania działań o charakterze społecznym, kulturalnym i przyrodniczym; rosnące zainteresowanie lokalną historią, zasobami i środowiskiem; zanieczyszczenie

					Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe		środowiska; niska świadomość ekologiczna turystów i mieszkańców, która może doprowadzić do degradacji środowiska
		CEL SZCZEGÓŁOWY 2.2. Wzmocnienie aktywności wspólnotowej	2.2.1.	Szkolenia dla animatorów i liderów.	Liczba szkoleń dla animatorów i liderów	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla animatorów i liderów (wskaźnik kluczowy)		możliwość przekształcenia grup nieformalnych w organizacje (pomogą w tym zmiany prawne, które wchodzą w życie w nowym roku); niski poziom zaufania społecznego utrudniający nawiązywanie współpracy
			2.2.2.	Organizacja zajęć dla lokalnej społeczności.	Liczba zajęć przeprowadzonych dla lokalnej społeczności finansowanych z projektu grantowego	Liczba osób biorących udział w zajęciach dla lokalnej społeczności finansowanych z projektu grantowego		wykorzystanie dziedzictwa kulinarnego, różnych kultur; rosnące zainteresowanie lokalną historią, zasobami i środowiskiem; zanikająca komunikacja publiczna między miejscowościami

			2.2.3.	Organizacja wydarzeń kulturalnych integrujących społeczność.	Liczba wydarzeń kulturowych integrujących społeczność finansowanych z projektu grantowego	Liczba osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych integrujących społeczność finansowanych z projektu grantowego	możliwość promocji obszaru poprzez osoby rozpoznawalne dla ogółu społeczeństwa (np. aktorzy); zanikająca komunikacja publiczna między miejscowościami; niski poziom zaufania społecznego utrudniający nawiązywanie współpracy
		CEL SZCZEGÓŁOWY 2.3. Wspieranie aktywności społecznej poprzez aktywizację lokalną i promocję	2.3.1.	Organizacja tematycznych podróży studyjnych	Liczba podróży studyjnych zorganizowanych w ramach LSR 2016-2022	Liczba odbiorców działań promocyjnych oraz informacyjno - konsultacyjnych w ramach LSR 2016-2022	powstawanie partnerstw w celu realizacji projektów współpracy; niski poziom zaufania społecznego utrudniający nawiązywanie współpracy

			2.3.2.	Promocja obszaru	Liczba wydarzeń promocyjnych / rodzajów wydanych publikacji w ramach LSR 2016-2022			możliwość promocji obszaru poprzez osoby rozpoznawalne dla ogółu społeczeństwa (np. aktorzy); niski poziom zaufania społecznego utrudniający nawiązywanie współpracy; emigracja, wyludnianie się miejscowości
			2.3.3.	Prowadzenie doradztwa indywidualnego i spotkań informacyjno - konsultacyjnych	Liczba spotkań informacyjno - konsultacyjnych / szkoleń			możliwości dofinansowania działań o charakterze społecznym, kulturalnym i przyrodniczym; możliwość przekształcenia grup nieformalnych w organizacje (pomogą w tym zmiany prawne, które wchodzą w życie w nowym roku); zanikająca komunikacja publiczna między miejscowościami

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej przedstawiono kompleksowe tabele zawierające zestawienie celów i przedsięwzięć razem ze wskaźnikami dla obu filarów, które posłużą do monitorowania i ewaluacji realizacji niniejszej strategii (Tabela 5.4.)

Tabela 5.4. Cele i wskaźniki

1.	**CEL OGÓLNY**	**1. Wzrost aktywności gospodarczej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku.**				
1.1.	CELE SZCZEGÓŁOWE	Rozwój przedsiębiorczości sprzyjający tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy				
1.2.		Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji sektora mikro i małych przedsiębiorstw.				
1.3.		Wspieranie współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi i rozwoju rynków zbytu				
1.4.		Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez aktywizację lokalną				
	Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		*Jednostka miary*	stan początkowy 2014 rok	plan 2022 rok	*Źródło danych/sposób pomiaru*
W.1	Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie opolskim		%	11,8	nie więcej niż średnio w kraju	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego, dane statystyczne PUP/GUS
	Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		*Jednostka miary*	stan początkowy 2016 Rok	plan 2022 rok	*Źródło danych/sposób pomiaru*
W.1.1.1.	Liczba utworzonych miejsc pracy (wskaźnik kluczowy)		szt.	0	28	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
W.1.1.2.	Liczba nowo utworzonych lub rozwiniętych inkubatorów przetwórstwa lokalnego		szt.	0	1	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
W.1.2.	Liczba osób przeszkolonych / liczba osób które skorzystały z doradztwa indywidualnego		os.	0	30	listy obecności
W.1.3.1	Liczba podmiotów działających w ramach sieci (wkaźnik kluczowy)		szt.	0	15	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
W.1.3.2.	Liczba projektów wykorzystujących lokalne produkty i zasoby kulturowe		szt.	0	1	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
W.1.3.3.	Liczba projektów skierowanych do przedsiębiorców i rzemieślników		szt.	0	1	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
W.1.3.4.	Liczba podmiotów zaangażowanych w rozwój rynków zbytu		szt.	0	20	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
W.1.4.	Liczba osób przeszkolonych		os.	0	30	listy obecności
Przedsięwzięcia / operacje	Grupy docelowe	Sposób	Wskaźniki produktu			

			realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)					
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2016 rok	końcowa 2022 rok	
1.1.1.	Podejmowanie działalności gospodarczej	-osoby fizyczne w szczególności grupy defaworyzowane -podmioty prawne	konkurs	Liczba operacji polegających na rozpoczęciu działalności gospodarczej	szt.	0	20	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
1.1.2.	Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego	-osoby fizyczne -podmioty prawne z wyłączeniem JST	konkurs, operacja własna	Liczba operacji polegających na utworzeniu lub rozwoju inkubatorów	szt.	0	1	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
1.1.3.	Rozwijanie działalności gospodarczej	-osoby fizyczne w szczególności grupy defaworyzowane -podmioty prawne	konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	8	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
1.2.1.	Podnoszenie wiedzy przedsiębiorców i osób planujących założyć działalność gospodarczą	-osoby fizyczne zainteresowane rozwinięciem firmy, -przedsiębiorcy, -organizacje pozarządowe, -podmioty ekonomi społecznej	aktywizacja	Liczba szkoleń / spotkań / konsultacji	szt.	0	2	dane własne LGD
1.2.2.	Podnoszenie kompetencji w przedsiębiorstwach	-osoby fizyczne w szczególności grupy defaworyzowane -podmioty prawne	konkurs	Liczba szkoleń pracowników	szt.	0	5	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów

1.3.1.	Wspieranie tworzenia krótkich łańcuchów dostaw.	-osoby fizyczne w szczególności grupy defaworyzowane -podmioty prawne	konkurs, operacja własna	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych	szt.	0	1	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
1.3.2.	Wspieranie współpracy w zakresie usług turystycznych.	-osoby fizyczne w szczególności grupy defaworyzowane -podmioty prawne	konkurs, operacja własna	liczba sieci w zakresie usług turystycznych	szt.	0	1	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
1.3.3.	Wspieranie współpracy w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów i usług lokalnych	-osoby fizyczne w szczególności grupy defaworyzowane -podmioty prawne	konkurs, projekt współpracy	Liczba sieci w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów i usług lokalnych	szt.	0	1	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	0	1	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
1.3.4.	Rozwój rynków zbytu	-osoby fizyczne w szczególności grupy defaworyzowane -podmioty prawne	konkurs, operacja własna	Liczba operacji polegających na rozwoju rynków zbytu	szt.	0	2	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
1.4.1.	Prowadzenie doradztwa indywidualnego i spotkań informacyjno - konsultacyjnych	-osoby fizyczne w szczególności grupy defaworyzowane -podmioty prawne	aktywizacja	Liczba spotkań informacyjno - konsultacyjnych / szkoleń	szt.	0	2	dane własne LGD

2.	**CEL OGÓLNY**	**Wzrost aktywności społecznej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku.**				
2.1.	CELE SZCZEGÓŁOWE	Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej				
2.2.		Wzmocnienie aktywności wspólnotowej				
2.3.		Wspieranie aktywności społecznej poprzez aktywizację lokalną i promocję				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	*Jednostka miary*	stan początkowy 2014 rok	plan 2022 rok	*Źródło danych/sposób pomiaru*
W.2.	Wzrost liczby inicjatyw oddolnych zrealizowanych na obszarze w ciągu roku		szt.	550	780	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów / gminne sprawozdania z odnowy wsi
		Wskaźniki rezultatu dla celów	*Jednostka*	stan początkowy	plan	*Źródło danych/sposób pomiaru*

	szczegółowych	*miary*	2016 Rok	2022 rok		
W.2.1.1.	Liczba osób korzystających z nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej w tym sportowej do końca 2022 r. (wskaźnik kluczowy)	os.	0	6 000	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów	
W.2.1.2.	Liczba osób korzystających z nowo utworzonych miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i/lub przyrodniczej do końca 2022 r. (wskaźnik kluczowy)	os.	0	2 500	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów	
W.2.1.3.	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe	szt.	0	2	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów	
W.2.2.1.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla animatorów i liderów (wskaźnik kluczowy)	os.	0	70	listy obecności	
W.2.2.2.	Liczba osób biorących udział w zajęciach dla lokalnej społeczności finansowanych z projektu grantowego	os.	0	600	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów	
W.2.2.3.	Liczba osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych integrujących społeczność finansowanych z projektu grantowego	os.	0	1 000	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów	
W.2.3.	Liczba odbiorców działań promocyjnych oraz informacyjno - konsultacyjnych w ramach LSR 2016-2022	os.	0	500	dane własne LGD / listy obecności	

Przedsięwzięcia / operacje		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2016 rok	końcowa 2022 rok	
2.1.1.	Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej (w tym sportowej) i kulturowej, dostosowanej do potrzeb społecznych.	-podmioty prawne w szczególności organizacje pozarządowe i JST, -osoby fizyczne -jednostki	konkurs	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej w tym sportowej	szt.	0	20	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów

		organizacyjne ze zdolnością prawną		Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturowej w miejscowościach Lasowice Wielkie i Laskowice	szt.	0	2	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
2.1.2.	Utworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i przyrodniczej	-podmioty prawne w szczególności organizacje pozarządowe i JST, -osoby fizyczne -jednostki organizacyjne ze zdolnością prawną	konkurs, operacja własna, projekt współpracy	Liczba nowych miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i/lub przyrodniczej.	szt.	0	1	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	0	1	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
2.2.1.	Szkolenia dla animatorów i liderów.	-liderzy wiejscy -sołtysi -członkowie organizacji pozarządowych -inni mieszkańcy obszaru,	aktywizacja	Liczba szkoleń dla animatorów i liderów	szt.	0	4	dane własne LGD
2.2.2.	Organizacja zajęć dla lokalnej społeczności.	-organizacje pozarządowe, -grupy nieformalne,	projekt grantowy	Liczba zajęć przeprowadzonych dla lokalnej społeczności finansowanych z projektu grantowego	szt.	0	40	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów
2.2.3.	Organizacja wydarzeń kulturalnych integrujących społeczność.	-organizacje pozarządowe, -grupy nieformalne,	projekt grantowy	Liczba wydarzeń kulturowych integrujących społeczność finansowanych z	szt.	0	20	dane własne LGD / sprawozdania beneficjentów

				projektu grantowego				
2.3.1.	Organizacja tematycznych podróży studyjnych	-liderzy wiejscy -sołtysi -członkowie organizacji pozarządowych -inni mieszkańcy obszaru,	aktywizacja	Liczba podróży studyjnych zorganizowanych w ramach LSR 2016-2022	szt.	0	4	dane własne LGD
2.3.2.	Promocja obszaru	-mieszkańcy obszaru -turyści	aktywizacja	Liczba wydarzeń promocyjnych / rodzajów wydanych publikacji w ramach LSR 2016-2022	szt.	0	18	dane własne LGD
2.3.3.	Prowadzenie doradztwa indywidualnego i spotkań informacyjno - konsultacyjnych	-organizacje pozarządowe, -grupy nieformalne, -liderzy wiejscy -sołtysi -inni mieszkańcy obszaru,	aktywizacja	Liczba spotkań informacyjno - konsultacyjnych / szkoleń	szt.	0	10	dane własne LGD

5.1. Projekty współpracy

W ramach przygotowywania niniejszej strategii uznano, że aby osiągnąć dwa cele szczegółowe tj.: wspieranie współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi i rozwoju rynków zbytu (1.3.) i wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej (2.1.) istnieje potrzeba zrealizowania dwóch projektów współpracy w tym jednego z partnerem zagranicznym.

Pierwszy projekt współpracy zakłada realizację celu szczegółowego 1.3. w ramach przedsięwzięcia 1.3.3. Wspieranie współpracy w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów i usług lokalnych. W założeniach projekt ten ma wykorzystać lokalne produkty i zasoby kulturowe i być skierowany do przedsiębiorców i rzemieślników (wskaźniki). W ramach projektu planowane jest przeprowadzenie badania rynku w kontekście popytu i podaży, określenia grup docelowych (klienci), konkurencji i wolnych nisz na rynku, sieci dystrybucji itd. sztuki użytkowej inspirowanej opolską sztuką ludową. W tym celu planowane jest zainicjowanie współpracy pomiędzy projektantami, twórcami (rzemieślnikami) i przedsiębiorcami oraz stworzenie strategii marketingowej ułatwiającej promocję i sprzedaż konkretnych produktów (realizacja niniejszego projektu zakłada współpracę z czterema partnerami – Lokalnymi Grupami Działania z terenu województwa opolskiego).

Drugi projekt współpracy zakłada realizację celu szczegółowego 2.1. w ramach przedsięwzięcia 2.1.2. Utworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i przyrodniczej. W założeniach projekt ten ma wykorzystać lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe i być skierowany przede wszystkim do organizacji pozarządowych (w tym podmiotów ekonomii społecznej) i osób fizycznych. W ramach projektu planowane jest wykorzystując lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe utworzyć nowe wioski tematyczne, a te istniejące jeszcze lepiej przygotować do prowadzenia edukacji regionalnej i przyrodniczej. W ramach projektu planowane są takie działania jak wymiana doświadczeń w zakresie tworzenia i promocji wiosek tematycznych oraz ich sieci, przeprowadzenie szkoleń z zakresu przedsiębiorczości, produktów lokalnych, ekonomii społecznej i tworzenia ofert pobytowych z wykorzystaniem lokalnych zasobów, przygotowanie spójnej oferty turystycznej oraz przygotowanie narzędzi umożliwiających promocję oferty.

Rozdział VI *Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru*

Realizacja celów zawartych w LSR na lata 2016-2022 przewiduje działania dotyczące następujących typów operacji:

- operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przedkładanych do weryfikacji do SW,
- projekty grantowe,
- operacje własne LGD,
- projekty współpracy

Uregulowania sposobu wybory i oceny operacji, a także stosowanych podczas tego procesu kryteriów, zaprojektowane zostały w oparciu o zgodność zapisów z przepisami obowiązującymi dla RLKS, a także dopasowano je do specyfiki obszaru objętego LSR. Przyjęte rozwiązania zostały skonstruowane w taki sposób, aby umożliwiały sprawny i transparentny wybór operacji w oparciu o ustalenia poczynione podczas definiowania problemów, przedsięwzięć, celów i wskaźników.

Wszystkie przygotowane przez LGD „Dolina Stobrawy" procedury znajdujące się w Regulaminie Rady mają na celu zagwarantowanie jak największej poprawności oraz jawności stosowanych rozwiązań:

- przewidują ponadto zasady i tryb postępowania w przypadku zastosowania procedury odwoławczej (termin, warunki i sposób wniesienia protestu),
- podawane do publicznej informacji listy rankingowe, zasady odwołania się, uchwały o dokonaniu wyboru operacji, oraz protokoły z posiedzeń Rady,
- przewidują przejrzysty sposób postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów,

Procedury zawierają także wzory wszystkich dokumentów, o których mowa w treści ich zapisów.

Kryteria wyboru wniosków

Opracowane kryteria mają charakter oceny wagowo-punktowej i zawierają szczegółowy opis wyjaśniający sposób oceny wskazujący wymagania konieczne do spełnienia danego kryterium.

Ich zadaniem jest w pierwszej kolejności zweryfikowanie, czy wniosek został ważnie złożony i czy zakres tematyczny operacji zgodny jest z zakresem interwencji przewidzianych w LSR oraz przepisów obowiązujących dla RLKS. Ta grupa kryteriów dotyczy poprawności formalnej wniosków i obejmuje zagadnienia związane z: terminowością, kompletnością i adekwatnością zgłaszanych operacji.

Wnioski, które przeszły ocenę formalną oceniane będą przede wszystkim pod kątem spójności proponowanego projektu z zapisami zawartymi w Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym przede wszystkim z diagnozą obszaru zawartą w Strategii, a także przewidzianymi w dokumencie wskaźnikami produktów i rezultatów. Premiowane będą ponadto projekty wykorzystujące lokalne potencjały do wyeliminowania zidentyfikowanych problemów. Zakłada się ponadto przyznawanie dodatkowych punktów projektom, które zakładają wykorzystanie większego wkładu własnego beneficjenta, a także zaproponują innowacyjne podejście do rozwiązania zidentyfikowanych problemów.

Tabela. 6.1. Wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy przyznawanej dla projektów realizowanych w ramach poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wysokość wsparcia (PLN)	**Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)** A – jednostki sektora finansów publicznych B – podmioty wykonujące działalność gospodarczą C – pozostałe podmioty	**Wysokość wsparcia (PLN)**	**Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)** A – jednostki sektora finansów publicznych B – podmioty wykonujące działalność gospodarczą C – pozostałe podmioty	**Wysokość wsparcia (PLN**	**Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)** A – jednostki sektora finansów publicznych B – podmioty wykonujące działalność gospodarczą C – pozostałe podmioty
	Konkurs/projekty podstawowe		**Projekty grantowe**			
Przedsięwzięcie 1.1.1	60 000	C – 100				
Przedsięwzięcie 1.1.2	Od 50 000 do 300 000	A – 63,63 B – 70 C - 100			Od 5 000 do 50 000	A – 63,63 B – 70 C – 100
Przedsięwzięcie 1.1.3	Od 50 000 do 200 000	B – 70				
Przedsięwzięcie 1.2.2	Do 10 000	B - 70 C - 100				
Przedsięwzięcie 1.3.1	Do 100 000	B- 70 C - 100			Od 5 000 do 50 000	B – 70 C – 100
Przedsięwzięcie 1.3.2	Do 100 000	B – 70 C - 100			Od 5 000 do 50 000	B – 70 C – 100

Przedsięwzięcie 1.3.3	Do 100 000	B – 70 C - 100				
Przedsięwzięcie 1.3.4	Do 200 000	B – 70 C - 100			Od 5 000 do 50 000	B – 70 C – 100
Przedsięwzięcie 2.1.1	Do 500 000	A – 63,63 C - 100				
Przedsięwzięcie 2.1.2	Do 500 000	A – 63,63 C - 100			Od 5 000 do 50 000	A – 63,63 C – 100
Przedsięwzięcie 2.2.2			Od 5 000 do 15 000	A – 63,63 C - 100		
Przedsięwzięcie 2.2.3			Od 5 000 do 15 000	A – 63,63 C - 100		

Źródł: Opracowanie własne

Rozdział VII *Plan działania*

Plan działania zostanie zrealizowany zgodnie z załącznikiem nr 3 do Lokalnej Strategii Rozwoju Doliny Stobrawy. Założono, że wszystkie cele i przedsięwzięcia oraz przypisane do nich wskaźniki produktu i rezultatu zostaną osiągnięte do 2022 roku. Wszystkie wskaźniki będą osiągane poprzez ogłaszanie konkursów na realizację LSR, jak również projekty grantowe, operacje własne, projekty współpracy oraz aktywizację. Kwoty ujęte w kolumnie „Planowane wsparcie" są przypisane do kresu, w którym zaplanowano ogłoszenie naborów, dlatego realizacja niektórych wskaźników będzie możliwa po zakończeniu realizacji dofinansowanych projektów, a więc w okresie gdy wsparcie na konkretne przedsięwzięcie może nie być uwzględnione.

Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR oraz zgodności LSR z trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność znajduje się w rozdziale 5. Cele i wskaźnik.

Rozdział VIII *Budżet*

Najważniejszym źródłem finansowania działań strategicznych będą środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Ale LGD Dolina Stobrawy planuje pozyskiwać środki finansowe na realizację swoich celów statutowych, które pokrywają się z celami niniejszej strategii również z innych źródeł. Tymi źródłami mogą być:

- publiczne środki zagraniczne, w tym pochodzące z funduszy europejskich oraz instrumentów finansowych UE (inne niż PROW 2014-2020);
- publiczne środki lokalne, regionalne i krajowe, w tym środki budżetu gminy, budżetu województwa, budżetu państwa (w tym fundusze celowe) oraz innych jednostek sektora finansów publicznych;
- środki prywatne.

W Załączniku nr 4 zaprezentowano montaż finansowy, dla LSR Dolina Stobrawy, uwzględniający 3 źródła finansowania, uwzględniające podział na beneficjentów innych niż jednostki sektora finansów publicznych oraz beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych.

Przy opracowywaniu budżetu szczególną uwagę zwrócono na cele i wskaźniki uwzględnione w LSR. Budżet został tak opracowany przy współudziale partnerów reprezentujących różne sektory, żeby umożliwić osiągniecie założonych wskaźników produktu i rezultatu.

Rozdział IX *Plan Komunikacji*

Komunikacja w procesie tworzenia i wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju jest warunkiem niezbędnym w osiąganiu zaplanowanych efektów. Jednym z aspektów wartości dodanej, jest systematyczne rozwijanie potencjału społeczności lokalnych do świadomego osiągania celów strategii. Chcemy to uzyskać poprzez tworzenie warunków do aktywnego, ciągłego i szeroko rozumianego uczestnictwa społeczności lokalnych w bieżącym wdrażaniu LSR oraz kreowanie lokalnych liderów wywodzących się ze społeczności terenu LGD, która dzięki swojemu zaangażowaniu i prowadzonej działalności zawodowej może przyczyniać się do rozwoju całego obszaru i osiągania założonych celów. Planujemy bieżące włączanie społeczności lokalnych w realizację strategii, co przyniesie nie tylko efekty edukacyjne, ale także może znacząco polepszać jakość operacji zgłaszanych do LGD przez wnioskodawców.

Główne cele działań komunikacyjnych wynikają z przeprowadzonej analizy potrzeb/problemów komunikacyjnych, podczas wdrażania planu włączenia społeczności lokalnej w tworzenie LSR.

Celem działań komunikacyjnych Lokalnej Strategii Rozwoju jest wspieranie realizacji celów określonych w LSR przez zachęcenie beneficjentów, potencjalnych beneficjentów oraz mieszkańców obszaru LGD do korzystania z dofinansowania dzięki dostarczeniu im informacji niezbędnych w procesie ubiegania się o środki unijne, motywowanie projektodawców i edukowanie w obszarze właściwej realizacji projektów oraz upowszechnianie efektów wykorzystania Funduszy Europejskich na obszarze LGD.

Celem dodatkowym jest tworzenie trwałego i pozytywnego wizerunku LGD oraz aktywizowanie społeczności lokalnych do włączenia się w realizację LSR poprzez aktywne uczestnictwo w proponowanych przedsięwzięciach. Działania komunikacyjne prowadzone będą poprzez zastosowanie odpowiednich metod i narzędzi komunikacji dobranych stosownie do określonych grup docelowych.

Cele szczegółowe planu komunikacji to: okresowe informowanie społeczności lokalnej o stanie realizacji LSR, bieżące informowanie o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, wsparcie potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych, edukacja określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR, popularyzowanie i promocja efektów realizacji projektów innowacyjnych, prezentacja sukcesów we wdrażaniu LSR.

Grupy docelowe, do których kierowane będą poszczególne działania komunikacyjne wynikają z LSR i zapisanych tam celów ogólnych i szczegółowych. Wśród tych grup są m.in.: społeczność lokalna i wchodzące w jej skład grupy społeczne oraz grupy defaworyzowane; faktyczni i potencjalni beneficjenci, w tym m.in. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz partnerzy społeczni i gospodarczy. Specyficznymi grupami docelowymi, które w zasadzie będą kanałami komunikacji są media lokalne i grupy eksperckie.

Rodzaje działań i środków komunikacji

Spośród wielu środków w planie komunikacji uwzględniono kilka narzędzi odpowiadającym celom LSR i określonym grupom docelowym. Wśród tych działań informacyjno-promocyjnych są: kampanie informacyjne, materiały informacyjne promocyjne i szkoleniowe, seminaria, konferencje, spotkania informacyjno-konsultacyjne, okazjonalne imprezy masowe, portale internetowe itp.

W odniesieniu do komunikacji wewnętrznej ustalono, iż komunikację tę definiują podstawowe dokumenty pracy biura (np. zakresy czynności, umowy cywilnoprawne, regulamin pracy biura) i działalności organów LGD, które zapewnią prawidłowość procesu komunikowania, w tym także prowadzenie odpowiedniej dokumentacji związanej z procesem, jego monitorowaniem i ewaluacją działań komunikacyjnych.

W planie komunikacji ujęto wiele działań komunikacyjnych, skierowanych do różnych grup społecznych, mających różne cele odpowiadające celom nakreślonym w LSR i mających przynieść różne efekty. Dobrane metody, techniki, środki i narzędzia przekazu informacji, a także doświadczenie i wysoki poziom umiejętności komunikacji interpersonalnej i merytorycznej pracowników biura LGD powinny przynieść planowane efekty. LGD planuje, że uzyska wsparcie w tym zakresie w wielu osobach będących członkami LGD, pełniącymi wielorakie funkcje społeczne i organizacyjne, a przede wszystkim będącymi liderami społecznymi i aktywnymi uczestnikami procesów wdrażania poprzedniego LSR.

Rozdział X *Powiązanie LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR*

Powiązania i zależności z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Dolina Stobrawy" przedstawiono w opracowanej tabeli spójności celów strategicznych opracowywanego LSR z priorytetami, celami i kierunkami interwencji zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych. Tym samym, poniżej wykazano zgodność z kluczowymi dokumentami planistycznymi definiującymi priorytety rozwojowe w obszarach tematycznie i sektorowo powiązanych z niniejszym dokumentem.

Tabela 10.1. Analiza dokumentów planistycznych związanych z obszarem pod kątem powiązania i zgodności LSR

Nadrzędne dokumenty strategiczne	Cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Dolina Stobrawy" na lata 2016-2022	
	Wzrost aktywności gospodarczej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku.	**Wzrost aktywności społecznej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku.**
Strategia Rozwoju Kraju 2020	**Zgodność z celami:** Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki. II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki. II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego. Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej. II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego.	**Zgodność z celami:** Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo I.3.2. Rozwój kapitału społecznego Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna Cel III.1. Integracja społeczna III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych
Program Rozwoju Obszarów-Wiejskich 2014-2020	**Zgodność z celami:** **P3:** Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie 3A) Poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy producentów oraz organizacje międzybranżowe **P6:** Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich 6B) Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich	-
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020	**Zgodność z celami:** Oś priorytetowa I Osoby młode na rynku pracy Działanie 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy Działanie 1.3 Wsparcie osób młodych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Działanie 2.1 Równość szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym w dostępie do zatrudnienia, rozwoju kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego Działanie 2.3 Zapewnienie jakości i dostępności usług rozwojowych świadczonych na rzecz przedsiębiorstw i pracowników Działanie 2.7 Zwiększenie szans na zatrudnienie osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym Działanie 2.9 Rozwój ekonomii społecznej	-
Regionalny Program Operacyjny Województwa	**Zgodność z celami:** II.2.A.1 Konkurencyjna gospodarka. Cel szczegółowy 2: Lepsze warunki do rozwoju MSP.	**Zgodność z celami:** V.2.A.1 Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Opolskiego na lata 2014-2020	VII.2.A.1 Konkurencyjny rynek pracy. Cel szczegółowy 1: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Cel szczegółowy 2: Wzrost liczby trwałych miejsc pracy powstałych dzięki środkom przekazanym na założenie działalności gospodarczej. Cel szczegółowy 4: Dostosowanie potencjału przedsiębiorstw MSP i kwalifikacji ich pracowników do potrzeb regionalnej gospodarki. VIII.2.A.1 Integracja społeczna. Cel szczegółowy 3: Wzrost gotowości do podjęcia zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w regionie dzięki aktywnej integracji. Cel szczegółowy 4: Wzrost zatrudnienia w ramach regionalnego sektora gospodarki społecznej.	Cel szczegółowy 1: Wzmocnione mechanizmy ochrony bioróżnorodności w regionie. Cel szczegółowy 3: Zwiększona dostępność zasobów kulturowych regionu. X.2.A.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną. Cel szczegółowy 1: Poprawa jakości życia mieszkańców oraz stworzenie warunków do wzrostu zatrudnienia na obszarach miejskich.
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.	**Zgodność z celami:** Cel strategiczny 1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy 1.3. Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu Cel strategiczny 4. Dynamiczne przedsiębiorstwa 4.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła 4.2. Rozwój sektora usług rynkowych Cel strategiczny 10. Wielofunkcyjne obszary wiejskie 10.1.Wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej i inicjatyw lokalnych 10.3.Rozwój sektora rolno-spożywczego	**Zgodność z celami:** Cel strategiczny 2. Aktywna społeczność regionalna 2.2. Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej Cel strategiczny 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury Cel strategiczny 7. Wysoka jakość środowiska 7.3. Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności
Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Kluczbork – Namysłów – Olesno 2015-2020	**Zgodność z celami:** Obszar strategiczny Przedsiębiorczość Platforma interwencji: Innowacyjność sektora MŚP Cel strategiczny: wzrost innowacyjności sektora MŚP Cel strategiczny: wzrost internacjonalizacji i współpracy sektora MŚP Platforma interwencji: Rynek pracy Cel strategiczny: Aktywizacja zawodowa mieszkańców oraz promocja zatrudnienia	**Zgodność z celami:** Obszar strategiczny Rewitalizacja Platforma interwencji: Rewitalizacja przestrzeni publicznych Cel strategiczny: Podniesienie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych i terenów zielonych oraz udostępnienie przestrzeni mieszkańcom Platforma interwencji: Rewitalizacja społeczna Cel strategiczny: Nowa jakość kapitału ludzkiego i wspieranie idei włączenia społecznego Obszar strategiczny Edukacja Platforma interwencji: Podniesienie dostępności do wysokiej jakości usług edukacyjnych Cel strategiczny: zapewnienie wysokiej jakości dostępnych usług edukacyjnych Obszar strategiczny Społeczeństwo Platforma interwencji: Demografia Cel strategiczny: Przeciwdziałanie depopulacji i wykluczeniu oraz poszanowanie potrzeb seniorów Platforma interwencji: Ekonomia społeczna Cel strategiczny: rozwój społeczności lokalnej Obszar strategiczny Kultura, sport, turystyka i rekreacja Platforma interwencji: Turystyka kulturowa wykorzystanie endogenicznego Cel strategiczny: potencjału zasobów kulturowych Platforma interwencji: Turystyka uzdrowiskowa i aktywna

		Cel strategiczny: wykorzystanie potencjału zasobów krajobrazowych Platforma interwencji: Zarządzanie w turystyce Cel strategiczny: rozwiązania systemowe w turystyce Platforma interwencji: Sport Cel strategiczny: aktywizacja sportowa mieszańców Obszar strategiczny Środowisko Platforma interwencji: Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego Cel strategiczny: zdrowe i czyste środowisko naturalne Platforma interwencji: Ochrona bioróżnorodności i obszarów cennych przyrodniczo Cel strategiczny: zachowanie obszarów cennych przyrodniczo dla przyszłych pokoleń
Strategia Gminy Byczyna na lata 2015-2020	**Zgodność z celami:** Cel strategiczny: Konkurencyjna gospodarka oparta na kapitale intelektualnym oraz aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców gminy. Cele operacyjne: 1.1 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców. 1.4 Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy i minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia.	**Zgodność z celami:** Cel strategiczny: Silna kultura i tożsamość lokalna oraz efektywne wykorzystanie potencjałów dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej Gminy oraz popytu na turystykę Cele operacyjne: 2.1 Ochrona przestrzeni kulturowej i tożsamości lokalnej. 2.2 Wsparcie dla rozwoju turystyki i skuteczny system promocji turystycznej. Cel strategiczny: Wysoka dostępność i jakość usług publicznych - Byczyna jako silne centrum funkcji lokalnych. Cele operacyjne: 3.2 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej skierowanej do różnych grup odbiorców. 3.4 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju gminy. Cel strategiczny: Sprawny, efektywny i partnerski system zarządzania publicznego Cele operacyjne: 4.2 Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego.
Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork 2015-2020	**Zgodność z celami:** Cel strategiczny: Rozwój gospodarczy gminy Kluczbork Cel operacyjny: Wspieranie przedsiębiorczości Cel operacyjny: Rozwój turystyki	**Zgodność z celami:** Cel strategiczny: Podniesienie jakości życia mieszkańców gminy Kluczbork Cel operacyjny: Rozwój sportu i rekreacji Cel operacyjny: Rozwój kultury Cel operacyjny: Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich Cel strategiczny: Aktywne i nowoczesne społeczeństwo Cel operacyjny: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu Cel strategiczny: Kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi społeczno-gospodarczemu gminy Cel operacyjny: Poprawa jakości środowiska przyrodniczego
Strategia Rozwoju Gminy Lasowice Wielkie na lata 2015-2025	**Zgodność z celami:** Obszar strategiczny nr 2: Lokalna aktywność gospodarcza Pole operacyjne: Przedsiębiorczość Pole operacyjne: Zatrudnienie	**Zgodność z celami:** Obszar strategiczny nr 1: Przestrzeń i środowisko Pole operacyjne: Turystyka i rekreacja Pole operacyjne: Estetyka przestrzeni publicznej i bioróżnorodność Pole operacyjne: Dziedzictwo kulturowe i naturalne Obszar strategiczny nr 3: Lokalna aktywność

		społeczna Pole operacyjne: Usługi czasu wolnego Pole operacyjne: Wielokulturowość Pole operacyjne: Zdrowy styl życia Pole operacyjne: Organizacje pozarządowe
Strategia rozwoju gminy Olesno na lata 2014–2020	**Zgodność z celami:** Kierunek rozwoju: Konkurencyjna gospodarka I.1. Wykorzystanie walorów gminy dla jej rozwoju gospodarczego	**Zgodność z celami:** Kierunek rozwoju: Rozwój kapitału ludzkiego II.1. Wzrost poziomu życia mieszkańców gminy Kierunek rozwoju: Inwestycje w zasoby III.1. Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej gminy Kierunek rozwoju: Współpraca z otoczeniem IV.1. Wzmocnienie potencjału administracji samorządowe (Kreowanie społeczeństwa obywatelskiego)
Strategia Rozwoju Gminy Wołczyn na lata 2015-2022	**Zgodność z celami:** Obszar strategiczny nr 2 Lokalna gospodarka (Promocja lokalnej przedsiębiorczości, rolnictwa i lokalnych produktów poprzez udział w targach i misjach gospodarczych regionalnych, krajowych i zagranicznych; Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, działania na rzecz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy dla osób bezrobotnych, przedsiębiorczych)	**Zgodność z celami:** Obszar strategiczny nr 1 Potencjał uzdrowiskowy i turystyczny (prowadzenie działalności w zakresie edukacji ekologicznej; rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej (w tym sportowej); zachowanie, ochrona, udostępnianie, przyjazne wykorzystanie, promocja budynków, obiektów i przestrzeni dziedzictwa kulturowego; rozwój lokalnych miejsc aktywności społecznej (głównie świetlice wiejskie); rozwój oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup odbiorców; rozwój oferty rekreacyjno-sportowej skierowanej do różnych grup odbiorców; rozwój oferty edukacyjnej skierowanej do różnych grup odbiorców Wprowadzenie nowych form pracy z grupami docelowymi, np. trenerzy miejscy, sołeccy) Obszar strategiczny nr 4 Efektywność i współpraca (Aktywizacja społecznych partnerów rozwoju, w tym m.in. szersze zastosowanie mechanizmu konsultacji społecznych, inicjatyw lokalnych, itp; realizacja projektów z udziałem organizacji pozarządowych, w tym w formule partnerstwa publiczno społecznego, przede wszystkim w zakresie włączenia społecznego, ochrony zdrowia, kampanii informacyjnych i turystyki; promocja zewnętrzna, w tym gospodarcza i turystyczna)

Źródło: Opracowanie własne

Cele LSR wpisują się tym samym w dokumenty strategiczne wszystkich pięciu gmin wchodzących w skład obszaru LGD, które koncentrują się przede wszystkim na:

- budowaniu potencjału gospodarczego oraz podnoszeniu poziomu przedsiębiorczości mieszkańców,
- rozwoju infrastruktury rekreacyjnej oraz oferty czasu wolnego,
- ochronie środowiska oraz podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców,
- działaniach na rzecz wyrównywania szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wzmacnianiu tożsamości lokalnej oraz aktywności mieszkańców,
- dbałości o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

Rozdział XI *Monitoring i ewaluacja*

Celem stworzonej procedury jest określenie sposobu funkcjonowania systemu monitorowania i ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Dolina Stobrawy". Integralną częścią LSR jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej realizacji. Sformułowanej raz strategii nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca jej postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też

osiąganie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów. Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią na terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii pól, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są zatem wyznaczone kierunki działań jej realizacji oraz wskaźniki. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, jakie zadania w określonych kierunkach zadań zostały zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania i ewaluacji jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju będą dotyczyły trzech głównych zagadnień zwianych ze:

- zmianami zachodzącymi w obrębie uwarunkowań rozwoju obszaru,
- zakresem realizacji przedsięwzięć zapisanych w LSR oraz realizacją w tym procesie wskaźników,
- skutecznością zarządzania procesem wdrażania strategii.

W odniesieniu do powyższych aspektów, uwaga zostanie poświęcona badaniu dynamiki zmian w gminach obszaru oraz w ich otoczeniu, zarówno tych wynikających z ewolucji sytuacji, jak też tych, które są wynikiem realizacji przedsięwzięć zapisanych w LSR.

W zakres monitorowanych zagadnień wejdzie:

- monitorowanie uwarunkowań rozwoju obszaru,
- monitorowanie przedsięwzięć wdrażających strategię,
- monitorowanie organizacji procesu wdrażania strategii.

Wymienione analizy będą prowadzone w sposób ciągły, przy czym zakłada się, że – jeżeli zajdą stosowne okoliczności – decyzja o aktualizacji strategii będą podejmowana w dwóch trybach:

- okresowym - na początku roku kalendarzowego, po podsumowaniu wykonania przedsięwzięć zakładanych do wykonania w mijającym roku,
- doraźnym - na skutek pojawienia się zasadniczych zmian w uwarunkowaniach wdrażania strategii lub w sposobach jej wdrażania.

Zakres zmian dokonywanych w ramach aktualizacji strategii może być następując (poniższa lista została uporządkowana poczynając od zmian najprostszych, a na zmianach najbardziej skomplikowanych i złożonych skończywszy):

1) zmiana przedsięwzięć:

- wyeliminowanie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć nie cieszących się zainteresowaniem lokalnych podmiotów,
- wyeliminowanie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć dezaktualizujących się na skutek zmiany uwarunkowań rozwojowych obszaru,
- wyeliminowanie, ograniczenie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć, dla których w minionych okresach wdrażania udało się w pełni uzyskać zakładane wyniki,
- wprowadzenie nowych przedsięwzięć lub zmiana treści przedsięwzięć dotychczasowych wynikająca z nowego spojrzenia na rzeczywistość i innowacyjnych pomysłów na wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwoju;

2) zmiana celów szczegółowych strategii, a w ślad za tym odpowiednie przeformułowanie przedsięwzięć;

3) przeformułowanie strategii wykonane poprzez powielenie procedury wykorzystywanej w ramach partycypacyjnego procesu formułowania aktualnej wersji Lokalnej Strategii Rozwoju.

Zadania w zakresie monitoringu i ewaluacji realizowane będą przez: biuro, nad którym kontrolę sprawuje Zarząd i eksperta zewnętrznego. Przedstawiciele biura i zarządu przygotowują raport z dokonanej ewaluacji na każdym etapie przewidzianym w harmonogramie. Raport ten będzie zawierał, w razie takiej potrzeby, rekomendacje dotyczące działań jakie należałoby podjąć w przypadku zagrożenia dla nieosiągnięcia celów i wskaźników LSR. Następnie raport ten prezentowany będzie Walnemu Zebraniu Członków do zatwierdzenia i powierzenia Zarządowi LGD wykonania przyjętych przez WZC rekomendacji. Elementy podlegające monitoringowi i ewaluacji łącznie z procedurą znajdują się w załączniku nr 2 do LSR.

Rozdział XII *Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko*

Projekty strategii, jako dokumentów, których realizacja może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, mogą wymagać, na etapie projektowania, poddania ich treści strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Przedmiotowe przepisy uzależniają jednakże konieczność przeprowadzenia takiej oceny od indywidualnej zawartości dokumentu oraz zewnętrznych uwarunkowań jego realizacji. Przesłanką obowiązkowo kwalifikującą projekt strategii do tego typu oceny jest stwierdzone ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 w związku z realizacją zaplanowanych w nim przedsięwzięć.

Dlatego też, w odniesieniu do art. 47 i 49 oraz art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.), Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy" zwróciła się z dniem **11 listopada 2015 r. (znak pisma DS-L 41/15)** do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu z prośbą o uzgodnienie czy istnieje konieczność przeprowadzenia **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** do projektu tworzonej Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność na lata 2016-2022 dla obszaru LGD „Dolina Stobrawy".

W załączniku do złożonego wniosku przedstawiono streszczenie projektu Strategii oraz analizę jego zapisów pod kątem zapisów art. 49 rzeczonej ustawy. W analizie tej opisano:

1) charakter działań przewidzianych w dokumentach, w tym:
- stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć,
- powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach,
- przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska,
- powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska.

2) rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, w tym:
- prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań,
- prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub trans granicznych,
- prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

3) cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, w tym:
- obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu,
- formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym.

W wyniku przeprowadzonej analizy Zarząd stowarzyszenia „Dolina Stobrawy" stwierdził, że realizacja celów i działań Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność na lata 2016-2022 dla obszaru LGD „Dolina Stobrawy", **nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko**. Zapisy LSR nie wyznaczają również ram dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w związku z czym LSR **nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** w rozumieniu przepisów rzeczonej ustawy.

W odpowiedzi na przedstawiony wniosek, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu, w piśmie nr WOOŚ.411.2.109.2015.KM z dnia 30 listopada 2015 roku uznał, iż przedstawiony projekt Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność na lata 2016-2022 dla obszaru LGD „Dolina Stobrawy" **nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** w myśl przepisów ustawy OOŚ.

Załącznik 1 *Procedura aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju*

Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem długookresowym, zawierającym strategiczny plan działań mających na celu stymulowanie rozwoju obszaru przez kilka lat. W ciągu tego okresu sytuacja w sferach gospodarczej i społecznej może się zmienić zarówno na skutek oddziaływania czynników zewnętrznych, niezależnych, mających wpływ nie tylko na przelotowy obszar, ale także region i cały kraj, jak również w wyniku efektów podejmowanych na obszarze działań. W trakcie realizacji LSR mogą wiec zmienić się problemy, potrzeby i priorytety rozwoju obszaru. Niektóre dziedziny życia społeczno-gospodarczego mogą się poprawić szybciej niż zakładano, podczas gdy stan innych może się pogorszyć i konieczne będzie podjęcie działań mających na celu łagodzenie skutków tego pogorszenia. W związku z tym, LSR musi być okresowo weryfikowana i, w razie potrzeby, aktualizowana, by korespondowała z istniejącą sytuacją społeczno-gospodarczą obszaru oraz zidentyfikowanymi problemami. Niezbędne zmiany nie powinny więc być oceniane w kategoriach błędów, lecz traktowane jako nieodzowne elementy tego procesu. Temu służyć mają przejrzyste procedury Stowarzyszenia LGD „Dolina Stobrawy".

Z.1.1. Cel procedury:

Celem procedury jest dostosowanie zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju do aktualizacji danych dotyczących obszaru oraz korekta zapisów wynikająca z ewaluacji wdrażania LSR

Z.1.2. Zakres procedury:

Procedura aktualizacji obejmuje czynności od zgłoszenia zmian do przyjęcia nowelizacji dokumentu „Lokalna Strategia Rozwoju".
Aktualizacja i zmiany Lokalnej Strategii Rozwoju będą dotyczyły trzech głównych zagadnień zwianych ze:
a) zmianami zachodzącymi w obrębie uwarunkowań rozwoju obszaru,
b) zakresem realizacji przedsięwzięć zapisanych w LSR oraz uzyskiwanych w tym procesie efektów,
c) skutecznością zarządzania procesem wdrażania strategii.

Z.1.3. Przebieg procedury:

W odniesieniu do powyższych aspektów, uwaga zostanie poświęcona badaniu dynamiki zmian w gminach obszaru oraz w ich otoczeniu, zarówno tych wynikających z ewolucji sytuacji, jak też tych, które są wynikiem realizacji przedsięwzięć zapisanych w LSR. Podstawą dla podjęcia decyzji o aktualizacji strategii będzie:

- monitorowanie uwarunkowań rozwoju obszaru Doliny Stobrawy, w szczególności czynników zawartych w analizie SWOT; zmiana układu sił i słabości wewnątrz obszaru lub szans i zagrożeń w jego otoczeniu prowadzić może do zmian treści całej strategii lub jej części, zwłaszcza zaś służyć może wygenerowaniu nowych przedsięwzięć - lepiej dostosowanych do nowych warunków oraz stale zmieniających się oczekiwań podmiotów lokalnych;
- monitorowanie przedsięwzięć wdrażających strategię, przede wszystkim w zakresie:
- osiągania wyników zakładanych w ramach przedsięwzięć,
- osiągania celów strategii na skutek realizacji przedsięwzięć,
- dotrzymywania harmonogramów dotyczących realizacji przedsięwzięć i zawartych w nich zadań,
- zainteresowania podmiotów lokalnych podejmowaniem działań w ramach zdefiniowanych przedsięwzięć;
- monitorowanie organizacji procesu wdrażania strategii, w szczególności zadań związanych z:
  - promowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju wśród podmiotów lokalnych,
  - usuwaniem barier informacyjnych i kompetencyjnych podmiotów lokalnych w zakresie przygotowywania pełnowartościowych projektów realizowanych w ramach LSR.

Wymienione analizy będą prowadzone w sposób ciągły, przy czym zakłada się, że – jeżeli zajdą stosowne okoliczności – decyzja o aktualizacji strategii będą podejmowana w dwóch trybach:

- okresowym – na początku roku kalendarzowego, po podsumowaniu wykonania przedsięwzięć zakładanych do wykonania w mijającym roku,
- doraźnym – na skutek pojawienia się zasadniczych zmian w uwarunkowaniach wdrażania strategii lub w sposobach jej wdrażania.

Zakres zmian dokonywanych w ramach aktualizacji strategii może być następujący (poniższa lista została uporządkowana poczynając od zmian najprostszych, a na zmianach najbardziej skomplikowanych i złożonych skończywszy):

a) zmiana przedsięwzięć:
- wyeliminowanie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć nie cieszących się zainteresowaniem lokalnych podmiotów,

- wyeliminowanie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć dezaktualizujących się na skutek zmiany uwarunkowań rozwojowych obszaru,
- wyeliminowanie, ograniczenie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć, dla których w minionych okresach wdrażania udało się w pełni uzyskać zakładane wyniki,
- wprowadzenie nowych przedsięwzięć lub zmiana treści przedsięwzięć dotychczasowych wynikająca z nowego spojrzenia na rzeczywistość i innowacyjnych pomysłów na wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwoju;

b) zmiana celów szczegółowych strategii, a w ślad za tym odpowiednie przeformułowanie przedsięwzięć;

c) przeformułowanie strategii wykonane poprzez powielenie procedury wykorzystywanej w ramach partnerskiego procesu formułowania aktualnej wersji Lokalnej Strategii Rozwoju.

Wszyscy członkowie LGD, a także mieszkańcy obszaru mają możliwość składania wniosków, uwag i propozycji zmian w zapisach Lokalnej Strategii Rozwoju. Na stronach internetowych dostępne są dane kontaktowe LGD, na które składać można wnioski i uwagi. Wszystkie te uwagi są zbierane i analizowane w biurze Lokalnej Grupy Działania.

Wykres Z.1.1. Analiza zgłaszanych zmian potrzeb LSR

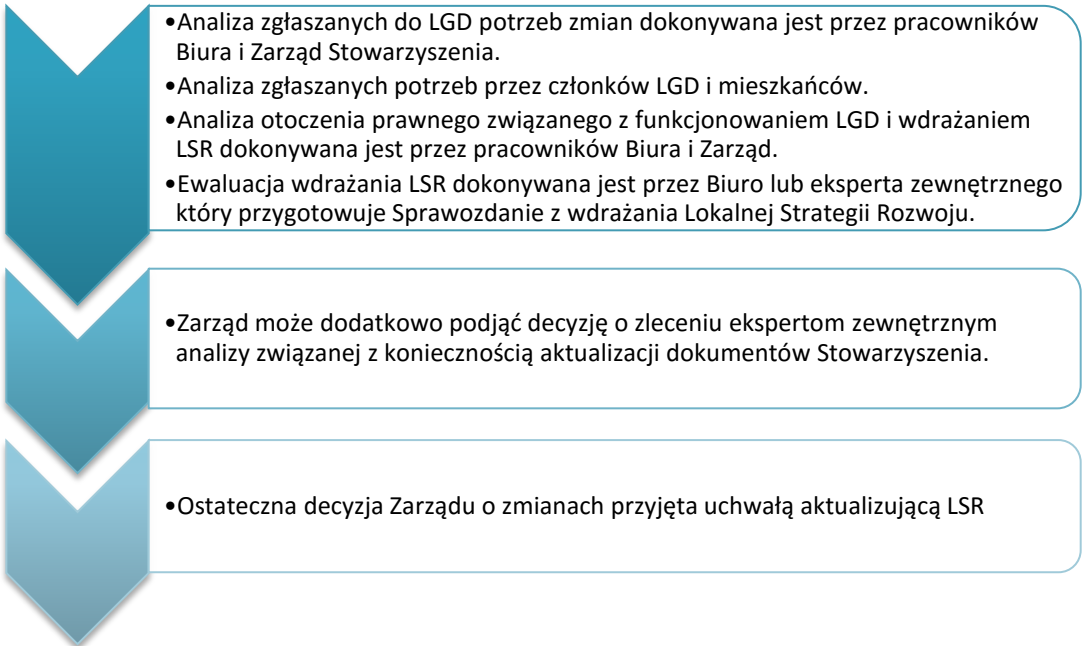

Załącznik 2 *Monitoring i ewaluacja*

Z.2.1. Cel procedury

Celem niniejszej procedury jest określenie sposobu funkcjonowania systemu monitorowania i ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Dolina Stobrawy". Integralną częścią LSR jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej realizacji. Sformułowanej raz strategii nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca jej postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiąganie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów.

Z.2.2. Podstawowe zasady monitoringu i ewaluacji

Monitoring oznacza systematyczne i ciągłe zbieranie, analizę i wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania LSR na potrzeby zarządzania oraz bieżącego podejmowania decyzji. Jest on działaniem towarzyszącym procesowi wdrażania dokumentu – pozwala na sprawdzanie poziomu realizacji kierunków interwencji oraz wskazuje na ewentualną potrzebę podjęcia działań korygujących. Proces monitoringu ma charakter ciągły.

Ewaluacja jest natomiast działaniem analitycznym działanie analityczne, mające na celu dostarczenie informacji na temat skuteczności podjętych celów i przedsięwzięć . Pozwala ona na zestawienie wyników

realizowanej strategii z zaplanowanymi wskaźnikami. Celem ewaluacji jest wykorzystanie doświadczeń płynących z dotychczasowych działań wdrożeniowych do poprawy przyszłych przedsięwzięć realizacyjnych.

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii pól, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są zatem wyznaczone kierunki działań jej realizacji oraz wskaźniki. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, jakie zadania w określonych kierunkach zadań zostały zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania i ewaluacji jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Z.2.3. Narzędzia dla monitoringu i ewaluacji

Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń strategii potrzebne są konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także duże znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla wprowadzanych zmian oraz świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji, a analiza ich wartości pozwala ocenić, na ile podejmowane działania są zgodne z zakładanymi celami.

Źródłem pochodzenia danych, które stanowią zobrazowanie stopnia przyjętych w strategii założeń, mogą być: jednostka własna, informacje ogólnodostępne, jak i sfera benchmarkingu. Ideą mierników opartych na danych wewnętrznych jednostki jest stworzenie narzędzi do pozyskiwania wiarygodnych i miarodajnych informacji przy minimalnym zaangażowaniu jej pracowników. W tym zakresie należy korzystać z materiałów przekazywanych obowiązkowo do GUS-u, urzędu wojewódzkiego, itp.

Osobną grupę danych stanowią ogólnodostępne informacje publikowane w Banku Danych Lokalnych na stronach internetowych Głównego Urzędu Statystycznego. Ich pozytywną stroną jest ich zakres oraz obiektywizm, zaś negatywną ich publikacja z rocznym opóźnieniem.

Kolejnym narzędziem służącym do oceny efektów realizacji strategii może być porównanie osiąganych wyników z tymi, jakie osiągają inne jednostki. Taka sposobność może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność, gdyż benchmarking jest swojego rodzaju badaniem porównawczym polegającym na zestawianiu procesów i działań stosowanych przez własną jednostkę z tymi preferowanymi przez inne, uważane za najlepsze w danej dziedzinie, gdzie wynik niniejszej analizy służy jako podstawa doskonalenia.

W oparciu o informacje własne jednostki oraz te ogólnodostępne, możliwym jest szybkie reagowanie na negatywne efekty podejmowanych działań w ramach strategii rozwoju. To, przy założeniu, iż uda się pozyskać do współpracy inne jednostki z zakresu benchmarkingu, daje szansę na dostęp do kompletu informacji zarządczej umożliwiającej nie tylko ocenę wewnętrznej zmiany, ale również zobiektywizowanie pozyskanej informacji w odniesieniu do globalnej sytuacji danej jednostki.

Z.2.4. Zadania

Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju będą dotyczyły trzech głównych zagadnień zwianych ze:

- zmianami zachodzącymi w obrębie uwarunkowań rozwoju obszaru,
- zakresem realizacji przedsięwzięć zapisanych w LSR oraz realizacją w tym procesie wskaźników,
- skutecznością zarządzania procesem wdrażania strategii, czyli czy LGD funkcjonuje poprawnie, m.in. efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, sposobu przepływu informacji, ocena pracowników, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej między LGD,

W odniesieniu do powyższych aspektów, uwaga zostanie poświęcona badaniu dynamiki zmian w gminach obszaru oraz w ich otoczeniu, zarówno tych wynikających z ewolucji sytuacji, jak też tych, które są wynikiem realizacji przedsięwzięć zapisanych w LSR.

Tabela Z.2.1. Zakres monitorowanych zagadnień

Zakres monitorowanych zagadnień	
monitorowanie uwarunkowań rozwoju obszaru LSR	w szczególności czynników zawartych w analizie SWOT; zmiana układu sił i słabości wewnątrz obszaru lub szans i zagrożeń w jego otoczeniu prowadzić może do zmian treści całej strategii lub jej części, zwłaszcza zaś służyć może wygenerowaniu nowych przedsięwzięć - lepiej dostosowanych do nowych warunków oraz stale zmieniających się oczekiwań podmiotów lokalnych;
monitorowanie przedsięwzięć wdrażających strategię	w zakresie osiągania wskaźników zakładanych w ramach przedsięwzięć, osiągania celów strategii na skutek realizacji przedsięwzięć, dotrzymywania harmonogramów dotyczących realizacji przedsięwzięć i zawartych w nich zadań, zainteresowania podmiotów lokalnych podejmowaniem działań w ramach zdefiniowanych przedsięwzięć;
monitorowanie organizacji procesu wdrażania strategii	w zakresie promowania Lokalnej Strategii Rozwoju wśród podmiotów lokalnych, usuwania barier informacyjnych i kompetencyjnych podmiotów lokalnych w zakresie przygotowywania pełnowartościowych projektów realizowanych w ramach LSR, wdrażania planu komunikacji LGD „Dolina Stobrawy”

Źródło: Opracowanie własne

Wymienione analizy będą prowadzone w sposób ciągły, przy czym zakłada się, że – jeżeli zajdą stosowne okoliczności – decyzja o aktualizacji strategii będą podejmowana w dwóch trybach:

- **okresowym** – na początku roku kalendarzowego, po podsumowaniu wykonania przedsięwzięć zakładanych do wykonania w mijającym roku,
- **doraźnym** – na skutek pojawienia się zasadniczych zmian w uwarunkowaniach wdrażania strategii lub w sposobach jej wdrażania.

Zakres zmian dokonywanych w ramach aktualizacji strategii może być następując (poniższa lista została uporządkowana poczynając od zmian najprostszych, a na zmianach najbardziej skomplikowanych i złożonych skończywszy):

1) zmiana przedsięwzięć:

- wyeliminowanie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć nie cieszących się zainteresowaniem lokalnych podmiotów,
- wyeliminowanie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć dezaktualizujących się na skutek zmiany uwarunkowań rozwojowych obszaru,
- wyeliminowanie, ograniczenie lub przeformułowanie treści przedsięwzięć, dla których w minionych okresach wdrażania udało się w pełni uzyskać zakładane wyniki,
- wprowadzenie nowych przedsięwzięć lub zmiana treści przedsięwzięć dotychczasowych wynikająca z nowego spojrzenia na rzeczywistość i innowacyjnych pomysłów na wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwoju;

2) zmiana celów szczegółowych strategii, a w ślad za tym odpowiednie przeformułowanie przedsięwzięć;

3) przeformułowanie strategii wykonane poprzez powielenie procedury wykorzystywanej w ramach partycypacyjnego procesu formułowania aktualnej wersji Lokalnej Strategii Rozwoju.

Zadania w zakresie monitoringu i ewaluacji realizowane będą przez: biuro, nad którym kontrolę sprawuje Zarząd i eksperta zewnętrznego. Przedstawiciele biura i zarządu przygotowują raport z dokonanej ewaluacji na każdym etapie przewidzianym w harmonogramie. Raport ten będzie zawierał, w razie takiej potrzeby, rekomendacje dotyczące działań jakie należałoby podjąć w przypadku zagrożenia dla nieosiągnięcia celów i wskaźników LSR. Następnie raport ten prezentowany będzie Walnemu Zebraniu Członków do zatwierdzenia i powierzenia Zarządowi LGD wykonania przyjętych przez WZC rekomendacji.

Z.2.5. Elementy podlegające monitoringowi i ewaluacji

Szczegółowy opis postępowania przedstawiają poniższe tabele:

Tabela Z.2.2. Elementy podlegające monitoringowi

Elementy poddane Badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Wskaźniki realizacji LSR.	Biuro LGD (ocena własna).	Sprawozdania beneficjentów, ankiety beneficjentów, rejestr danych LGD.	Na bieżąco	Stopień realizacji wskaźnika.
Harmonogram ogłaszanych konkursów.	Biuro LGD (ocena własna).	Rejestr ogłoszonych konkursów.	Na bieżąco	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem konkursów LSR, ocena stopnia realizacji zadań wdrażanych w ramach LSR.
Budżet LGD.	Biuro LGD (ocena własna).	Rejestr danych.	Na bieżąco	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do środków zakontraktowanych.
Zainteresowanie stroną internetową LGD.	Biuro LGD (ocena własna).	Licznik odwiedzin strony internetowej, dane od administratora strony internetowej.	Na bieżąco	Skuteczność przekazywania/ uzyskiwania informacji na temat działalności LGD.
Pracownicy Biura LGD, funkcjonowanie Biura LGD	Zarząd LGD.	Ankiety od odbiorców świadczonego przez pracowników biura doradztwa	Na bieżąco	Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, efektywność świadczonego doradztwa.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela Z.2.3. Elementy podlegające ewaluacji

Elementy poddane Badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Działalność LGD, pracownicy i funkcjonowanie biura.	Biuro LGD (ocena własna).	Badania ankietowe, opinie beneficjentów, rozmowy z mieszkańcami na otwartych spotkaniach, wywiady z wnioskodawcami, opinie dyrektora i członków Stowarzyszenia.	Ocena roczna w latach 2016–2022, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego, z wyłączeniem roku, 2023 gdy wykonywana na dzień 30 czerwca.	Ocena poprawności działalności prowadzonej przez Stowarzyszenie, określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR.
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Biuro LGD (ocena własna).	Badania ankietowe wśród mieszkańców, prowadzone bezpośrednio, za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia.	Ocena roczna w latach 2016–2022, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego, z wyłączeniem roku, 2023 gdy wykonywana na dzień 30 czerwca.	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona, jako liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności.
Stopień realizacji celów LSR – stopień realizacji wskaźników.	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna).	Ankiety beneficjentów, sprawozdania beneficjentów, rejestr danych LGD.	Ocena dwuletnia, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego, z wyłączeniem roku, 2023 gdy wykonywana na dzień 30 czerwca.	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie Stopnia realizacji poszczególnych celów.
Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR.	Biuro LGD (ocena własna).	Rejestr danych	Raz na kwartał. Ostatnia wykonywana w październiku 2023 roku.	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR.
Budżet LSR.	Biuro LGD (ocena własna).	Rejestr danych	Raz na miesiąc. Ostatnia wykonywana w grudniu 2023 roku.	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania.

Źródło: Opracowanie własne

Załącznik 3 *Plan działania*

Tabela Z.3.1. Plan działania.

CEL OGÓLNY nr 1 Wzrost aktywności gospodarczej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku.	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie / zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie(zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie(zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie(zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)		
Cel szczegółowy 1.1. Rozwój przedsiębiorczości sprzyjający tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy														
1.1.1.	Liczba operacji polegających na rozpoczęciu działalności gospodarczej	10 szt.	50%	1 320 000	10 szt.	100%	0	0szt.	100%	0	20 szt.	1 320 000	PROW	Realizacja LSR
1.1.2.	Liczba operacji polegających na utworzeniu lub rozwoju inkubatorów	0 szt.	0%	300 000	1 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	300 000		Realizacja LSR
1.1.3.	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przesiębiorstwa	4 szt.	50%	1 630 000	4 szt.	100%	0	0szt.	100%	0	8 szt.	1 630 000		Realizacja LSR

Razem cel szczegółowy 1.1.			3 250 000			0			0		3 250 000		
Wskaźnik rezultatu 1.1.													
Lliczba utworzonych miejsc pracy (wskaźnik kluczowy)	14 szt.	50%	2 950 000	14 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	28 szt.	2 950 000	PROW	Realizacja LSR
Liczba nowo utworzonych lub rozwiniętych inkubatorów przetwórstwa lokalnego	0 szt.	0%	300 000	1 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	300 000		Realizacja LSR
Cel szczegółowy 1.2. Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji sektora mikro i małych przedsiębiorstw.													
1.2.1. Liczba szkoleń / spotkań / konsultacji	2 szt	100%	10 000	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	2 szt	10 000	PROW	Aktywizacja
1.2.2. Liczba szkoleń pracowników	2 szt.	40%	50 000	3 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	5 szt.	50 000		Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2.			60 000			0			0		60 000		
Wskaźnik rezultatu 1.2.													
Liczba osób przeszkolonych / liczba osób które skorzystały z doradztwa indywidualnego	15 os.	50%	60 000	30 os.	100%	0	0 os.	100%	0	30 os.	60 000	PROW	Realizacja LSR / Aktywizacja
Cel szczegółowy 1.3. Wspieranie współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi i rozwoju rynków zbytu													
1.3.1. Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych	0 szt.	0%	100 000	1 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	100 000	PROW	Realizacja LSR
1.3.2. liczba sieci w zakresie usług turystycznych	0 szt.	0%	100 000	1 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	100 000		Realizacja LSR
1.3.3. Liczba sieci w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów i usług lokalnych	0 szt.	0%	100 000	1 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	100 000		Realizacja LSR

	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	0 szt.	0%	100 000	1 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	100 000		Projekt współpracy
1.3.4.	Liczba operacji polegających na rozwoju rynków zbytu	1 szt.	50%	400 000	1 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	2 szt.	400 000		Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.3.				800 000			0			0		800 000		
Wskaźnik rezultatu 1.3.														
Liczba podmiotów działających w ramach sieci (wkaźnik kluczowy)		0 szt.	0%	300 000	15 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	15 szt.	300 000	PROW	Realizacja LSR
Liczba projektów wykorzystujących lokalne produkty i zasoby kulturowe		0 szt.	0%	100 000	1 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	100 000		Projekt współpracy
Liczba projektów skierowanych do przedsiębiorców i rzemieślników		0 szt.	0%	100 000	1 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	100 000		Projekt współpracy
Liczba podmiotów zaangażowanych w rozwój rynków zbytu		10 szt.	50%	400 000	10 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	20 szt.	400 000		Realizacja LSR
Cel szczegółowy 1.4. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez aktywizację lokalną														
1.4.1.	Liczba spotkań informacyjno - konsultacyjnych / szkoleń	2 szt.	100%	600	0 szt.	100%	0	0 szt,	100%	0	2 szt.	600	PROW	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1.4.				600			0			0		600		
Wskaźnik rezultatu 1.4.														

Liczba osób przeszkolonych	30 os.	100%	600	0 os.	100%	0	0 os.	100%	0	30 os.	600	PROW	Aktywizacja

CEL OGÓLNY nr 2 Wzrost aktywności społecznej na obszarze LGD Dolina Stobrawy do 2022 roku.	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie / zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie(zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie(zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie(zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)		
Cel szczegółowy 2.1. Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej														
2.1.1.	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej w tym sportowej	15 szt.	75%	2 145 000	5 szt.	100%	705 000	0 szt.	100%	0	20 szt.	2 850 000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturowej w miejscowościach Lasowice	0 szt.	0%	70 000	2 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	2 szt.	70 000		Realizacja LSR

	Wielkie i Laskowice													
2.1.2.	Liczba nowych miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i/lub przyrodniczej.	0 szt.	0%	180 000	1 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	180 000		Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	0 szt.	0%	0	1 szt.	100%	60 000	0 szt.	100%	0	1 szt.	60 000		Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 2.1.				2 395 000			765 000			0		3 160 000		
Wskaźnik rezultatu 2.1.														
Liczba osób korzystających z nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej i rekreayjnej w tym sportowej do końca 2022 r. (wskaźnik kluczowy)		1500 os.	25%	2 145 000	3000 os.	75%	705 000	1500 os.	100%	0	6000 os.	2 850 000	PROW	Realizacja LSR
Liczba osób korzystających z nowo utworzonych miejsc umożliwiających prowadzenie edukacji regionalnej i/lub przyrodniczej do końca 2022 r. (wskaźnik kluczowy)		0 os.	0%	180 000	1000 os.	40%	0	1500 os.	100%	0	2500 os.	180 000		Realizacja LSR

Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe		0 szt.	0%	180 000	2 szt.	100%	60 000	0 szt.	100%	0	2 szt.	240 000		Realizacja LSR / Projekt współpracy
Cel szczegółowy 2.2. Wzmocnienie aktywności wspólnotowej														
2.2.1.	Liczba szkoleń dla animatorów i liderów	3 szt.	75%	55 000	1 szt.	100%	15 000	0 szt.	100%	0	4 szt.	70 000	PROW	Aktywizacja
2.2.2.	Liczba zajęć przeprowadzonych dla lokalnej społeczności finansowanych z projektu grantowego	20 szt.	50%	300 000	20 szt.	100%	300 000	0 szt.	100%	0	40 szt.	600 000		Realizacja LSR
2.2.3.	Liczba wydarzeń kulturowych integrujących społeczność finansowanych z projektu grantowego	0 szt.	0%	300 000	20 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	20 szt.	300 000		Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.2.				655 000			315 000			0		970 000		
Wskaźnik rezultatu 2.2.														

Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla animatorów i liderów (wskaźnik kluczowy)		50 os.	71%	55 000	20 os.	100%	15 000	0 os.	100%	0	70 os.	70 000	Aktywizacja
Liczba osób biorących udział w zajęciach dla lokalnej społeczności finansowanych z projektu grantowego		300 os.	50%	300 000	300 os.	100%	300 000	0 os.	100%	0	600 os.	600 000	Realizacja LSR
Liczba osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych integrujących społeczność finansowanych z projektu grantowego		1000 os.	100%	300 000	0 os.	100%	0	0 os.	100%	0	1000 os.	300 000	Realizacja LSR
Cel szczegółowy 2.3. Wspieranie aktywności społecznej poprzez aktywizację lokalną i promocję													
2.3.1.	Liczba podróży studyjnych zorganizowanych w ramach LSR 2016-2022	2 szt.	50%	40 000	2 szt.	100%	40 000	0 szt,	100%	0	4 szt.	80 000	Aktywizacja
2.3.2.	Liczba wydarzeń promocyjnych / rodzajów wydanych publikacji w ramach LSR 2016-2022	9 szt.	50%	100 000	9 szt.	100%	96 400	0 szt.	100%	0	18 szt.	196 400	Aktywizacja

2.3.3.	Liczba spotkań informacyjno - konsultacyjnych / szkoleń	8 szt.	80%	2 400	2 szt.	100%	600	0 szt.	100%	0	10 szt.	3 000		Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 2.3.				142 400			137 000			0		279 400		
Wskaźnik rezultatu 2.3.														
Liczba odbiorców działań promocyjnych oraz informacyjno - konsultacyjnych w ramach LSR 2016-2022		300 os.	60%	142 400	150 os.	90%	137 000	50 os.	100%	0	500 os.	279 400	PROW	Aktywizacja

Załącznik 4 *Budżet LSR*

Realizacja LSR Dolina Stobrawy na lata 2016-2022, opierać się będzie o środki PROW na lata 2014-2020. Poniżej znajduje się zestawienie, prezentujące przyporządkowanie zakresu wsparcia do budżetu PROW.

Tabela Z.4.1. Budżet LSR

BUDŻET LSR	
Zakres wsparcia	**Wsparcie finansowe PROW (PLN)**
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	**8 000 000,00**
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	**160 000,00**
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	**1 490 000,00**
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	**360 000,00**

Źródło: Opracowanie własne

Środki wydatkowane na realizację strategii pochodzić będą głownie z 3 źródeł, w tym:

- Budżet EFRROW,
- Budżet państwa,
- Wkład własny.

Poniższa tabela prezentuje montaż finansowy, dla LSR Dolina Stobrawy, uwzględniający powyższe 3źródła finansowania, uwzględniające podział na beneficjentów innych niż jednostki sektora finansów publicznych oraz beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych

Tabela Z.4.2. Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2. PROW 2014-2020

PLAN FINANSOWY W ZAKRESIE PODDZIAŁANIA 19.2 PROW 2014-2020				
	Wkład EFRROW (PLN)	**Budżet państwa (PLN)**	**Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych (PLN)**	**RAZEM (PLN)**
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	4 470 007,50	2 554 992,50		7 025 000,00
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	620 392,50		354 607,50	975 000,00
RAZEM (PLN)	**5 090 400,00**	**2 554 992,50**	**354 607,50**	**8 000 000,00**

Źródło: Opracowanie własne

Załącznik 5 *Plan Komunikacji Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy" w procesie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022*

Z.5.1. Wprowadzenie

Komunikacja w procesie tworzenia i wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju jest warunkiem niezbędnym w osiąganiu zaplanowanych efektów. Jednym z aspektów wartości dodanej, jest systematyczne rozwijanie potencjału społeczności lokalnych do świadomego osiągania celów strategii. Chcemy to uzyskać poprzez tworzenie warunków do aktywnego, ciągłego i szeroko rozumianego uczestnictwa społeczności lokalnych w bieżącym wdrażaniu LSR oraz kreowanie lokalnych liderów wywodzących się ze społeczności terenu LGD, która dzięki swojemu zaangażowaniu i prowadzonej działalności zawodowej może przyczyniać się do rozwoju całego obszaru i osiągania założonych celów.

Planujemy bieżące włączanie społeczności lokalnych w realizację strategii, co przyniesie nie tylko efekty edukacyjne, ale także może znacząco polepszać jakość operacji zgłaszanych do LGD przez wnioskodawców.

Warunkiem zaangażowania społeczności lokalnej w realizację LSR jest skuteczna, obustronna komunikacja. Takie podejście pozwala na pozyskiwanie informacji zwrotnej i służy transparentności działań LGD, co jest niezwykle ważne w budowaniu zaufania do LGD, która w swej działalności korzysta ze środków publicznych. Plan komunikacji w swej konstrukcji zawiera opis celów, działań komunikacyjnych podporządkowanych tym celom, a także środków i narzędzi przekazu informacji na linii LGD – społeczności lokalne, jakich LGD zamierza używać w komunikowaniu się na poszczególnych etapach wdrażania LSR. Służy także identyfikacji występujących problemów komunikacyjnych (poprzez monitoring i ewaluację), dzięki czemu jest narzędziem kształtującym poziom współpracy i zaangażowania partnerów i interesariuszy LGD.

Z.5.2. Cele działań komunikacyjnych

Główne cele działań komunikacyjnych wynikają z przeprowadzonej analizy potrzeb/problemów komunikacyjnych, podczas wdrażania planu włączenia społeczności lokalnej w tworzenie LSR. Podczas spotkań w pięciu gminach i przeprowadzonych licznych dyskusji z mieszkańcami zidentyfikowano następujące problemy/potrzeby: zwiększone informowanie i edukacja na temat wdrażania LSR, edukacja w zakresie animacji lokalnej, zwiększanie umiejętności aplikowania o fundusze, Zwiększenie wiedzy w zakresie kompetencji liderskich, zwiększone działania promocyjne. Większy nacisk na informowanie o LSR i promocje LGD rekomendowano również po przeprowadzonej ewaluacji LSR w 2012 roku.

Analizując powyższą diagnozę ustalono, że celem działań komunikacyjnych Lokalnej Strategii Rozwoju jest wspieranie realizacji celów określonych w LSR przez zachęcenie beneficjentów, potencjalnych beneficjentów oraz mieszkańców obszaru LGD do korzystania z dofinansowania dzięki dostarczeniu im informacji niezbędnych w procesie ubiegania się o środki unijne, motywowanie projektodawców i edukowanie w obszarze właściwej realizacji projektów oraz upowszechnianie efektów wykorzystania Funduszy Europejskich na obszarze LGD.

Celem dodatkowym jest tworzenie trwałego i pozytywnego wizerunku LGD oraz aktywizowanie społeczności lokalnych do włączenia się w realizację LSR poprzez aktywne uczestnictwo w proponowanych przedsięwzięciach. Działania komunikacyjne prowadzone będą poprzez zastosowanie odpowiednich metod i narzędzi komunikacji dobranych stosownie do określonych grup docelowych.

Cele szczegółowe planu komunikacji to: okresowe informowanie społeczności lokalnej o stanie realizacji LSR, bieżące informowanie o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, wsparcie potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych, edukacja określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR, popularyzowanie i promocja efektów realizacji projektów innowacyjnych, prezentacja sukcesów we wdrażaniu LSR.

Z.5.3. Grupy docelowe

Grupy docelowe, do których kierowane będą poszczególne działania komunikacyjne wynikają z LSR i zapisanych tam celów ogólnych i szczegółowych. Wśród tych grup są m.in.: społeczność lokalna i wchodzące w jej skład grupy społeczne oraz grupy defaworyzowane; faktyczni i potencjalni beneficjenci, w tym m.in. przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz partnerzy społeczni i gospodarczy. Specyficznymi grupami docelowymi, które w zasadzie będą kanałami komunikacji są media lokalne i grupy eksperckie (w tym m.in. eksperci z dziedziny gospodarki, naukowcy).

Z.5.4. Rodzaje działań i środków komunikacji

Spośród wielu środków w planie komunikacji uwzględniono kilka narzędzi odpowiadającym celom LSR i określonym grupom docelowym. Rodzaje działań zostały tak dobrane, aby realizować wszystkie cele planu komunikacji. Wśród tych działań informacyjno-promocyjnych są:

Kampanie informacyjne, kierowane do ogółu społeczności lokalnej, a wśród niej potencjalnych beneficjentów. Celem kampanii będzie szeroka informacja i promocja samej LSR, zaplanowanych w niej przedsięwzięć i kryteriów oceny wniosków aplikacyjnych. W kampaniach zostaną wykorzystane przede wszystkim środki masowego przekazu oraz spotkania bezpośrednie. W kampaniach szczególny nacisk położymy na dotarcie z informacją do grup de faworyzowanych

Materiały informacyjne promocyjne i szkoleniowe (w formie drukowanej i elektronicznej) – będą wykorzystane częściowo w kampanii informacyjnej, a częściowo w realizowanych programach edukacyjnych.

Seminaria, konferencje, spotkania informacyjno-konsultacyjne będą zastosowane głównie celem informacji i wsparcia potencjalnych beneficjentów w postaci informacji i doradztwa merytorycznego. Okazjonalne imprezy masowe – organizowane przez LGD w partnerstwie z podmiotami gospodarczymi, społecznymi i publicznymi oraz uczestnictwo LGD w tego typu imprezach organizowanych przez inne podmioty gospodarcze lub społeczne służyć będą promocji i informacji oraz tworzeniu trwałego i pozytywnego wizerunku LGD.

Portale internetowe – biura LGD oraz podmiotów wchodzących w skład LGD, a także portale społecznościowe. Ten środek komunikacji posłuży nam do prezentacji wszystkich dokumentów związanych z wdrażaniem LSR, a także do bieżącego informowania, np. o terminach naboru wniosków, planowanych konkursach; rodzajach i wysokości wsparcia projektów, etc. Wszystkie informacje udostępniane na portalach internetowych będą miały formę przejrzystą i zrozumiałą dla każdego potencjalnego beneficjenta. Będą także zawierać adresy kontaktowe do osób odpowiedzialnych za wdrażanie LSR, a wiele z nich będzie miało formę interaktywną w postaci możliwości komentowania i wyrażania swoich opinii, co w dużym stopniu stanowi element innowacyjny.

W odniesieniu do komunikacji wewnętrznej ustalono, iż komunikację tę definiują podstawowe dokumenty pracy biura (np. zakresy czynności, umowy cywilnoprawne, regulamin pracy biura) i działalności organów LGD, które zapewnią prawidłowość procesu komunikowania, w tym także prowadzenie odpowiedniej dokumentacji związanej z procesem, jego monitorowaniem i ewaluacją działań komunikacyjnych.

Z.5.5. Plan komunikacji

Szczegółowy plan komunikacji na linii LGD – grupy docelowe – LGD w procesie realizacji LSR 2014-2020 dla LGD „Dolina Stobrawy" znajduje się w tabeli Z5.2. Na początku każdego roku kalendarzowego przeprowadzana będzie rewizja harmonogramu działań komunikacyjnych i w przypadku jakichkolwiek zmian, np. aktualizacji terminów naborów wniosków wprowadzanych przez UM, czy wniosków wynikających z okresowych ewaluacji, plan ten będzie podlegał niezbędnym korektom.

Z.5.6. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

Plan komunikacji opracowany jest na okres realizacji LSR dla Stowarzyszenia LGD „Dolina Stobrawy". Okres ten podzielony został na lata kalendarzowe. W zbudowanym planie komunikacji działania komunikacyjne podzielono i dostosowano do tych właśnie okresów. Takie podejście służy uzyskaniu pełnej spójności celów i okresów działania zapisanych w LSR z celami i działaniami planu komunikacji.

Stosowane działania komunikacyjne oraz wykorzystywane w tym celu środki przekazu, podlegać będą cyklicznym badaniom efektów, jakie przynoszą i porównywaniu ich z zakładanymi efektami. Jeśli w wyniku monitoringu lub ewaluacji stwierdzi się, iż któreś z działań komunikacyjnych nie przynosi pożądanych efektów, na podstawie danych z badań w niezwłocznie zostanie zastosowany plan naprawczy. Plan ten polegać będzie na modyfikacji dotychczasowych praktyk komunikacyjnych i ich udoskonaleniu lub wprowadzeniu innych, które w ocenie LGD będą bardziej odpowiednie w drodze do celu. Każde bowiem działanie ma swe atuty, ale nosi także w sobie pewną dozę ryzyka. Wszystkie wyniki badań zostaną upublicznione na stronie internetowej Stowarzyszenia.

W podejściu do tworzenia planu komunikacji zaczęto od samooceny LGD, a szczególnie tej grupy osób, która będzie uczestniczyć i odpowiadać za działania komunikacyjne. Wynikiem tej samooceny było wyznaczenie osób odpowiedzialnych za komunikację wewnętrzną i zewnętrzną. W komunikacji wewnętrznej ważnym stało się ścisłe określenie zakresu odpowiedzialności komunikacyjnych osób indywidualnych zatrudnionych do realizacji LSR. Kolejną czynnością było określenie zakresu odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za proces komunikowania z otoczeniem, na linii LGD – szeroko rozumiana społeczność lokalna – LGD. W proces ten oprócz osób zatrudnionych będą włączeni członkowie organów LGD oraz członkowie LGD, w zależności od rodzaju i charakteru informacji. Natomiast do obowiązków biura LGD należy m.in. monitorowanie efektów komunikacji, ewaluacja procesu komunikacji, sporządzanie ocen i wniosków oraz generowanie propozycji ewentualnych zmian w planie komunikacji, nad którymi będzie sprawować nadzór dyrektor biura.

Z.5.7. Budżet przewidziany na działania komunikacyjne

Tabela Z.5.1 Budżet Planu Komunikacji

Lata	Działania	Kwota
2016	Kampania informacyjna Spotkania informacyjno - konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD Uruchomienie szkoły animatorów społecznych	**38 000,00**
2017	Kampania informacyjna Spotkania informacyjno- konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD Weryfikacja zapisów LSR i dokumentów powiązanych Uruchomienie szkoły animatorów kulturalnych	**25 000,00**
2018	Kampania informacyjna Spotkania informacyjno- konsultacyjne, dotyczące zasad	**20 000,00**

	opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD Weryfikacja zapisów LSR i dokumentów powiązanych Uruchomienie szkoły liderów wiejskich	
2019	Kampania informacyjna Spotkania informacyjno - konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD Weryfikacja zapisów LSR i dokumentów powiązanych Uruchomienie szkoły animatorów kulturalnych	**20 000,00**
2020	Kampania informacyjna Spotkania informacyjno - konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD Weryfikacja zapisów LSR i dokumentów powiązanych	**5 000,00**
2021	Kampania informacyjna Spotkania informacyjno - konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD	**5 000,00**
2022	Podsumowanie realizacji LSR	**10 000,00**

Źródło: Opracowanie własne

Z.5.8. Podsumowanie

W planie komunikacji ujęto wiele działań komunikacyjnych, skierowanych do różnych grup społecznych, mających różne cele odpowiadające celom nakreślonym w LSR i mających przynieść różne efekty. Dobrane metody, techniki, środki i narzędzia przekazu informacji, a także doświadczenie i wysoki poziom umiejętności komunikacji interpersonalnej i merytorycznej pracowników biura LGD powinny przynieść planowane efekty. LGD planuje, że uzyska wsparcie w tym zakresie w wielu osobach będących członkami LGD, pełniącymi wielorakie funkcje społeczne i organizacyjne, a przede wszystkim będącymi liderami społecznymi i aktywnymi uczestnikami procesów wdrażania poprzedniego LSR.

Tabela Z.5.2. Plan komunikacji – cele, działania, środki i narzędzia komunikacji, wskaźniki, efekty

Termin	Cel komunikacji	Działanie komunikacyjne	Adresaci	Środki/narzędzia komunikacji	Wskaźniki	Planowane efekty
I połowa 2016 **i II połowa 2016**	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej celach, zasadach przyznawania dofinansowania, typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR, procedurach oceny i wyboru operacji Poinformowanie potencjalnych beneficjentów na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER w ramach 1 i 2 celu LSR. Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1 i 2 oraz o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych Poinformowanie o szkoleniach realizowanych w ramach naborów.	Kampania informacyjna Spotkania Informacyjno konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach; Artykuły na portalach społecznościowych Artykuły na portalach LGD i UG; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Kluczborku Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców) Utworzenie punktu informacyjnego podczas imprez na terenie LGD Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne Ogłoszenia, plakaty informacyjne na tablicach informacyjnych Ulotka informacyjna wydana i dystrybuowana na obszarze LGD Ankieta dla wnioskodawców	2 artykuły w prasie i lokalnych mediach 5 artykułów na portalach społecznościowych 5 artykułów na portalach LGD i UG Minimum 5 maili przekazanych do adresatów z bazy danych LGD Organizacja 3 spotkań informacyjnych Minimum 1000 osób poinformowanych o założeniach LSR podczas spotkań bezpośrednich na imprezach lokalnych oraz w biurze LGD. Wydanie ulotki informacyjnej 3000 szt.	Mieszkańcy obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad przyznawania dofinansowania oraz typów operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR Zwiększy się partycypacja lokalnej społeczności w realizacji LSR Podniesienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. ogłoszonych konkursów Przygotowanie wniosków aplikacyjnych w odpowiedzi na ogłoszone konkursy

	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji	Ankieta dla wnioskodawców	Minimum 100 osób korzystających z doradztwa i oceniających jakość pomocy świadczonej przez LGD.	Uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej satysfakcji z otrzymywanego wsparcia w przygotowywaniu wniosków
	Informowanie i aktywizowanie oraz edukacja wiejskich animatorów społecznych	Uruchomienie szkoły animatorów społecznych	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	Warsztaty	Wyszkolimy 10 animatorów społecznych	Wzrost aktywności społecznej poprzez pracę animatorów ze społecznościami na terenie 5 gmin.
I połowa 2017 **i II połowa 2017**	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej celach, zasadach przyznawania dofinansowania, typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR, procedurach oceny i wyboru operacji Poinformowanie potencjalnych beneficjentów na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER w ramach 1 i 2 celu LSR. Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1 i 2 oraz o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych	Kampania informacyjna Spotkania Informacyjno konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach; Artykuły na portalach społecznościowych Artykuły na portalach LGD i UG; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Kluczborku Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców) Utworzenie punktu informacyjnego podczas imprez na terenie LGD Spotkania Bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne	2 artykuły w prasie i lokalnych mediach 5 artykułów na portalach społecznościowych 5 artykułów na portalach LGD i UG Minimum 5 maili przekazanych do adresatów z bazy danych LGD Organizacja 5 spotkań informacyjnych Minimum 1000 osób poinformowanych o założeniach LSR podczas spotkań bezpośrednich na imprezach lokalnych	Mieszkańcy obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad przyznawania dofinansowania oraz typów operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR Zwiększy się partycypacja lokalnej społeczności w realizacji LSR Podniesienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. ogłoszonych konkursów Przygotowanie wniosków aplikacyjnych w odpowiedzi na ogłoszone konkursy

	Poinformowanie o szkoleniach realizowanych w ramach naborów.			Ogłoszenia, plakaty informacyjne na tablicach informacyjnych Ulotka informacyjna dystrybuowana na obszarze LGD Ankieta dla wnioskodawców	oraz w biurze LGD.	
	Konsultacja z lokalną społecznością obszaru LSR zapisów LSR, dokumentów powiązanych oraz sposobu wdrażania LSR	Weryfikacja zapisów LSR i dokumentów powiązanych	j.w.	Badanie ankietowe	Minimum 100 osób korzystających z doradztwa i oceniających jakość pomocy świadczonej przez LGD	Uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej satysfakcji z otrzymywanego wsparcia w przygotowywaniu wniosków
	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji	Ankieta dla wnioskodawców obszarze LGD	Minimum 100 osób korzystających z doradztwa i oceniających jakość pomocy świadczonej przez LGD	Uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej satysfakcji z otrzymywanego wsparcia w przygotowywaniu wniosków
	Informowanie i aktywizowanie oraz edukacja wiejskich animatorów kulturalnych	Uruchomienie szkoły animatorów kulturalnych	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych minimum 5 osób	Warsztaty	20 osób ukończy szkołę animatorów kulturalnych	Wzrost aktywności społecznej na wsiach poprzez działalność animatorów kulturalnych w świetlicach wiejskich.
I połowa 2018 i II	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej celach, zasadach przyznawania	Kampania informacyjna Spotkania	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, organizacje	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach; Artykuły na portalach społecznościowych	2 artykuły w prasie i lokalnych mediach 5 artykułów na portalach	Mieszkańcy obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad

połowa 2018	dofinansowania, typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR, procedurach oceny i wyboru operacji Poinformowanie potencjalnych beneficjentów na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER w ramach 1 i 2 celu LSR. Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1 i 2 oraz o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych Poinformowanie o szkoleniach realizowanych w ramach naborów.	Informacyjno konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia	pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły na portalach LGD i UG; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Kluczborku Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców) Utworzenie punktu informacyjnego podczas imprez na terenie LGD Spotkania Bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne Ogłoszenia, plakaty informacyjne na tablicach informacyjnych Ulotka informacyjna dystrybuowana na obszarze LGD Ankieta dla wnioskodawców	społecznościowych 5 artykułów na portalach LGD i UG Minimum 5 maili przekazanych do adresatów z bazy danych LGD Organizacja 2 spotkań informacyjnych Minimum 1000 osób poinformowanych o założeniach LSR podczas spotkań bezpośrednich na imprezach lokalnych oraz w biurze LGD.	przyznawania dofinansowania oraz typów operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR Zwiększy się partycypacja lokalnej społeczności w realizacji LSR Podniesienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. ogłoszonych konkursów Przygotowanie wniosków aplikacyjnych w odpowiedzi na ogłoszone konkursy
	Konsultacja z lokalną społecznością obszaru LSR zapisów LSR, dokumentów powiązanych oraz sposobu wdrażania LSR	Weryfikacja zapisów LSR i dokumentów powiązanych	j.w.	Badanie ankietowe	Minimum 100 osób korzystających z doradztwa i oceniających jakość pomocy świadczonej przez LGD	Uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej satysfakcji z otrzymywanego wsparcia w przygotowywaniu wniosków
	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji	Ankieta dla wnioskodawców	Minimum 100 osób korzystających z doradztwa i oceniających jakość pomocy świadczonej przez LGD	Uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej satysfakcji z otrzymywanego wsparcia w przygotowywaniu

		świadczonej przez LGD				wniosków
	Informowanie i aktywizowanie oraz edukacja liderów wiejskich	Uruchomienie szkoły liderów wiejskich	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych minimum 5 osób	Warsztaty	20 liderów wiejskich ukończy szkołę liderów	Wzrost aktywności społecznej na wsiach poprzez działalność liderów wiejskich.
I połowa 2019 i II połowa 2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej celach, zasadach przyznawania dofinansowania, typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR, procedurach oceny i wyboru operacji Poinformowanie potencjalnych beneficjentów na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER w ramach 1 i 2 celu LSR. Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1 i 2 oraz o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych Poinformowanie o	Kampania informacyjna Spotkania Informacyjno konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach; Artykuły na portalach społecznościowych Artykuły na portalach LGD i UG; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Kluczborku Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców) Utworzenie punktu informacyjnego podczas imprez na terenie LGD Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne Ogłoszenia, plakaty informacyjne na tablicach informacyjnych	2 artykuły w prasie i lokalnych mediach 5 artykułów na portalach społecznościowych 5 artykułów na portalach LGD i UG Minimum 5 maili przekazanych do adresatów z bazy danych LGD Organizacja 2 spotkań informacyjnych. Minimum 1000 osób poinformowanych o założeniach LSR podczas spotkań bezpośrednich na imprezach lokalnych oraz w biurze LGD.	Mieszkańcy obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad przyznawania dofinansowania oraz typów operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR Zwiększy się partycypacja lokalnej społeczności w realizacji LSR. Podniesienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. ogłoszonych konkursów Przygotowanie Wniosków aplikacyjnych w odpowiedzi na ogłoszone konkursy

	szkoleniach realizowanych w ramach naborów.			Ulotka informacyjna dystrybuowana na obszarze LGD		
	Konsultacja z lokalną społecznością obszaru LSR zapisów LSR, dokumentów powiązanych oraz sposobu wdrażania LSR Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	Weryfikacja zapisów LSR i dokumentów powiązanych	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji, mieszkańcy, grupy defaworyzowane.	Ankieta dla wnioskodawców	Minimum 100 osób korzystających z doradztwa i oceniających jakość pomocy świadczonej przez LGD	Uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej satysfakcji z otrzymywanego wsparcia w przygotowywaniu wniosków
	Informowanie i aktywizowanie oraz edukacja wiejskich animatorów kulturalnych	Uruchomienie szkoły animatorów kulturalnych	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru w tym nprzedstawiciele grup defaworyzowanych minimum 5 osób	Warsztaty	20 osób ukończy szkołę animatorów kulturalnych	Wzrost aktywności społecznej na wsiach poprzez działalność animatorów kulturalnych w świetlicach wiejskich.
I połowa 2020 **i II połowa 2020**	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej celach, zasadach przyznawania dofinansowania, typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR, procedurach oceny i wyboru operacji Poinformowanie potencjalnych beneficjentów na temat założeń i możliwości	Kampania informacyjna Spotkania Informacyjno konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach; Artykuły na portalach społecznościowych Artykuły na portalach LGD i UG; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Kluczborku Poczta elektroniczna (baza danych	2 artykuły w prasie i lokalnych mediach 5 artykułów na portalach społecznościowych 5 artykułów na portalach LGD i UG Minimum 5 maili przekazanych do adresatów z bazy danych LGD	Mieszkańcy obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad przyznawania dofinansowania oraz typów operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR Zwiększy się partycypacja lokalnej społeczności w realizacji LSR

	skorzystania ze środków LEADER w ramach 1 i 2 celu LSR. Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1 i 2 oraz o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych Poinformowanie o szkoleniach realizowanych w ramach naborów.	na poszczególne przedsięwzięcia		potencjalnych wnioskodawców) Utworzenie punktu informacyjnego podczas imprez na terenie LGD Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne Ogłoszenia, plakaty informacyjne na tablicach informacyjnych Ulotka informacyjna dystrybuowana na obszarze LGD	Minimum 1000 osób poinformowanych o założeniach LSR podczas spotkań bezpośrednich na imprezach lokalnych oraz w biurze LGD. Minimum 100 osób korzystających z doradztwa i oceniających jakość pomocy świadczonej przez LGD	Podniesienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. ogłoszonych konkursów Przygotowanie wniosków aplikacyjnych w odpowiedzi na ogłoszone konkursy
	Konsultacja z lokalną społecznością obszaru LSR zapisów LSR, dokumentów powiązanych oraz sposobu wdrażania LSR	Weryfikacja zapisów LSR i dokumentów powiązanych	j.w.	Ankieta dla wnioskodawców	Minimum 100 osób korzystających z doradztwa i oceniających jakość pomocy świadczonej przez LGD	Uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej satysfakcji z otrzymywanego wsparcia w przygotowywaniu wniosków
	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji	Ankieta dla wnioskodawców		Uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej satysfakcji z otrzymywanego wsparcia w przygotowywaniu wniosków
I połowa 2021 i II	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej celach, zasadach przyznawania	Kampania informacyjna Spotkania	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, organizacje	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach; Artykuły na portalach społecznościowych	2 artykuły w prasie i lokalnych mediach 5 artykułów na portalach	Mieszkańcy obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad przyznawania

połowa 2021	dofinansowania, typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR, procedurach oceny i wyboru operacji Poinformowanie potencjalnych beneficjentów na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER w ramach 1 i 2 celu LSR. Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1 i 2 oraz o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych Poinformowanie o szkoleniach realizowanych w ramach naborów.	Informacyjno konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia	pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły na portalach LGD i UG; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Kluczborku Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców) Utworzenie punktu informacyjnego podczas imprez na terenie LGD Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne Ogłoszenia, plakaty informacyjne na tablicach informacyjnych Ulotka informacyjna dystrybuowana na obszarze LGD	społecznościowych 5 artykułów na portalach LGD i UG Minimum 5 maili przekazanych do adresatów z bazy danych LGD Minimum 1000 osób poinformowanych o założeniach LSR podczas spotkań bezpośrednich na imprezach lokalnych oraz w biurze LGD. Minimum 100 osób korzystających z doradztwa i oceniających jakość pomocy świadczonej przez LGD	dofinansowania oraz typów operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR Zwiększy się partycypacja lokalnej społeczności w realizacji LSR Podniesienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. ogłoszonych konkursów Przygotowanie wniosków aplikacyjnych w odpowiedzi na ogłoszone konkursy
	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji	Ankieta dla wnioskodawców		Uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej satysfakcji z otrzymywanego wsparcia w przygotowywaniu wniosków
I połowa 2022 i II połowa	Podsumowanie z lokalną społecznością realizacji LSR	Podsumowanie realizacji LSR	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe,	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach; Artykuły na portalach społecznościowych Artykuły na portalach LGD i	2 artykuły w prasie i lokalnych mediach 5 artykułów na portalach społecznościowych 5 artykułów na	Mieszkańcy obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad przyznawania

2022			mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji	UG; Informacje przekazywane do Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w Kluczborku Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców) Utworzenie punktu informacyjnego podczas imprez na terenie LGD Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne Ogłoszenia, plakaty informacyjne na tablicach informacyjnych Ankieta dla wnioskodawców Wydana ulotka informacyjna dotycząca dobrych praktyk i podsumowująca realizacje strategii dystrybuowana na obszarze LGD	portalach LGD i UG Minimum 5 maili przekazanych do adresatów z bazy danych LGD Minimum 1000 osób poinformowanych o założeniach LSR podczas spotkań bezpośrednich na imprezach lokalnych oraz w biurze LGD. Minimum 100 osób korzystających z doradztwa i oceniających jakość pomocy świadczonej przez LGD Ulotka 500 szt.	dofinansowania oraz typów operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR. Zwiększy się partycypacja lokalnej społeczności w realizacji LSR Podniesienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. ogłoszonych konkursów Przygotowanie Wniosków aplikacyjnych w odpowiedzi na ogłoszone konkursy.